

INSETE

ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΘΕΜΑΤΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Σωτήρης Μυλωνάς

Σύμβουλος Βιωσιμότητας & Εταιρικής Κοινωνικής ευθύνης
Sustainability & CSR Consultant

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΠΑ & ΤΕ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑΝΕΚ

ΕΠΑνEK 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

«Το παρόν παραδοτέο μπορεί να περιέχει συνδέσμους προς τρίτους δικτυακούς τόπους («Εξωτερικούς Ιστότοπους») τους οποίους δεν ελέγχει το ΙΝΣΕΤΕ, εκτός του συστήματος που χρησιμοποιεί ο ιστότοπος του ΙΝΣΕΤΕ. Το ΙΝΣΕΤΕ δεν υιοθετεί και δεν ευθύνεται για το περιεχόμενο, τις διαφημίσεις, τα προϊόντα, τις υπηρεσίες ή οποιαδήποτε άλλα στοιχεία που βρίσκονται, ή διατίθενται σε, τέτοιους Εξωτερικούς Ιστότοπους. Το ίδιο ισχύει και για τους ιστότοπους που ενδέχεται να περιέχουν συνδέσμους προς τον ιστότοπο ΙΝΣΕΤΕ. Οι σύνδεσμοι (σύνδεσμοι) προς ιστότοπους τρίτων δεν αποτελούν συγκατάθεση για το περιεχόμενο τέτοιων ιστότοπων τρίτων. Το ΙΝΣΕΤΕ δεν ευθύνεται για τη διαθεσιμότητα αυτών των ιστότοπων ή του περιεχομένου τους.»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	Εισαγωγή	5
1.1	Η έννοια της βιοσιμότητας	5
1.2	Τουρισμός και αειφορία	6
2	Κλιματική αλλαγή	9
2.1	Γενικά	9
2.2	Κλιματική αλλαγή και τουρισμός	10
2.3	Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό της Ελλάδας	11
2.4	Ορόσημα πολιτικών αποφάσεων για τη διαχείριση της κλιματικής αλλαγής	13
2.4.1	Πρωτόκολλο του Κιότο	14
2.4.2.	Συμφωνία των Παρισίων	14
2.4.3.	2030 UN Agenda	15
2.4.4	COP 26 - Διάσκεψη κορυφής για την κλιματική αλλαγή	16
2.5	Ευρωπαϊκά εργαλεία για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας	17
2.5.1	Ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία	17
2.5.2.	FIT 55	19
2.5.3	Από το αγρόκτημα στο πάτο - η στρατηγική αειφορίας για τα τρόφιμα	20
2.6	Ελληνική νομοθεσία	21
3	Βιοποικιλότητα	22
3.1	Βιοποικιλότητα και δάση	22
3.2	Βιοποικιλότητα και διαβίωση των ζώων	23
3.2.1	Γενικά	23
3.2.2	Καλή πρακτική - Το παράδειγμα του Αρχέλων	23
3.2.3	Η κακοποίηση των ιπποειδών εργασίας (γαϊδουριών) στα νησιά	24
4	Διαχείριση αποβλήτων	25
4.1	Γενικά	25
4.2	Απόβλητα και τουριστικό κλάδος	25
4.3	Κυκλική οικονομία	26
4.3.1	Από τη γραμμική στην κυκλική οικονομία	26
4.3.2	Τι είναι η κυκλική οικονομία;	26
4.3.3	Ποια είναι τα οφέλη της κυκλικής οικονομίας;	26
4.3.4	Αρχικές της κυκλικής οικονομίας	27
4.3.5	Εθνικό σχέδιο για την κυκλική οικονομία	28
4.4	Το πρόβλημα των πλαστικών και η διαχείριση τους	30
4.4.1	Χρήση πλαστικών και εθνική νομοθεσία	30
4.4.2	Τύποι και είδη πλαστικών	33
4.4.3	Σημάνσεις πλαστικών	33
5	Μεταφορές	34
5.1	Μεταφορές στον τουριστικό κλάδο και εκπομπές αερίων θερμοκηπίου	34
5.2	Καλή πρακτική - Interrail το παράδειγμα της Ευρώπης	35

6	Προσβασιμότητα	36
6.1	Γενικά	36
6.2	Καλή πρακτική - Σύστημα προσβασιμότητα Sea Track	36
6.3	Εθνική νομοθεσία για προσβασιμότητα	37
7	Διαμονή - πράσινα καταλύματα - εστίαση	38
7.1	Ξενοδοχεία	38
7.2	Εστίαση	38
	7.2.1 Καλή πρακτική - το Ελληνικό πρωϊνό	38
7.3	Ενθύμιο - σουβενίρ	39
8	Αγορές - προμήθειες	40
8.1	Βιώσιμες προμήθειες	40
	8.2.1 Καλή πρακτική - Αγορά πιστοποιημένου χαρτιού	41
9	Βιώσιμη διαχείριση προορισμού	42
9.1	Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και προορισμός	42
9.2	Διαχείριση προορισμού	43
9.3	Καλές πρακτικές βιώσιμου τουρισμού	45
	9.3.1 Providing Companies And Destinations With A Sustainable Development Path - Finland	45
10	Πιστοποιήσεις	48
10.1	Eco Label	48
10.2	EMAS	48
10.3	Travelife	48
10.4	Green Key	48
10.5	Ο ρόλος του GSTC	48
11	Βιβλιογραφία	49

ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

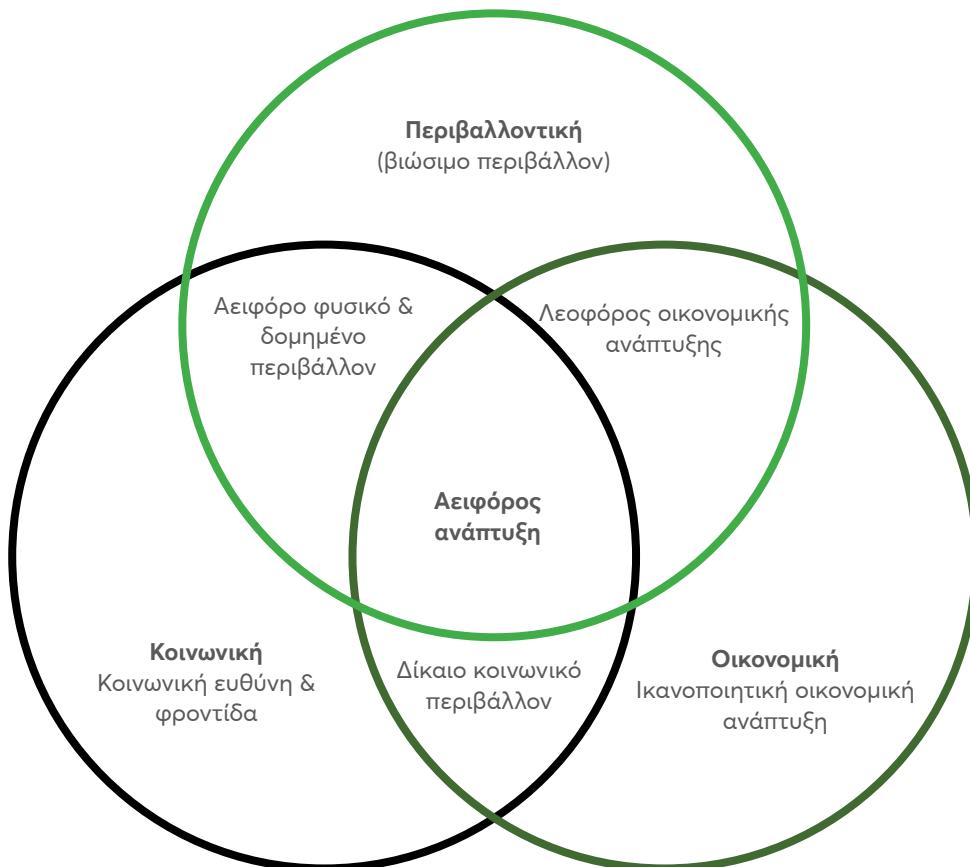
ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Η έννοια της βιωσιμότητας

Η έννοια της βιωσιμότητας υπήρχε από αρχαιοτάτων χρόνων χωρίς να χρησιμοποιεί τον όρο "βιωσιμότητα" ή "αειφορία". Πρακτικές οι οποίες είχαν στόχο την προστασία του περιβάλλοντος του οποίου ζούμε και την βελτίωση της συνολικής διαβίωσης μας συναντώνται σε διάφορους πολιτισμούς πριν την δημιουργία του όρου.

Το 1987 όμως έρχεται η αναφορά Brundtland στα πλαίσια του World Commission on Environment and Development (WCED) να δώσει όνομα στην έννοια αυτή. Ξεκινώντας λοιπόν από τον ορισμό της αειφορίας, σύμφωνα με το Brundtland Report, "η βιώσιμη ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη η οποία καλύπτει και προλαμβάνει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να υποβαθμίζει τη δυνατότητα των μελλοντικών γενιών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες".

Οι άξονες της αειφορίας είναι τρείς, ο περιβαλλοντικός, ο κοινωνικός και ο οικονομικός παράγοντας, καλύπτοντας όλο το φάσμα της αειφορίας.

1.2 Τουρισμός και αειφορία

Ο τουρισμός θεωρείται η τέταρτη μεγαλύτερη βιομηχανία στην παγκόσμια οικονομία, παράλληλα με άλλες βιομηχανίες όπως τα καύσιμα, χημικά και η αυτοκινητοβιομηχανία. Συμβάλλοντας στην πολιτιστική και οικονομική συναλλαγή, προορισμού, επιχειρήσεις και κοινωνίες ευημερούν και ακμάζουν σε μεγάλο βαθμό. Δεν είναι λίγα άλλωστε τα παραδείγματα των αναπτυσσόμενων χωρών που έχουν καταφέρει να αναπτυχθούν βασιζόμενοι στον τουριστικό κλάδο. Ακόμη και σε μία κοινωνία η οποία δοκιμάζεται και αντιμετωπίζει καθημερινά εμπόδια, ο αριθμός των ανθρώπων που επιλέγουν τον τουρισμό είναι τεράστιος. Τα ταξίδια από ήπειρο σε ήπειρο ή ανά τη χώρα αυξήθηκαν δραματικά, προκαλώντας σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον σε επίπεδο όχι μόνο κλιματικών και περιβαλλοντικών αλλαγών αλλά και στην υποβάθμιση της πολιτισμικής και κοινωνικής κληρονομιάς του προορισμού που επιλέγουν να επισκεφθούν. Σε αυτό το εγχειρίδιο λοιπόν είναι χρήσιμο να αναφέρουμε, και πιο συγκεκριμένα να τονίσουμε τη σχέση του τουρισμού με τη βιωσιμότητα.

Σύμφωνα και με τον ορισμό της βιωσιμότητας, πρέπει να γίνει προσπάθεια να βρεθεί η ισορροπία ανάμεσα στο περιβάλλον και την ανθρώπινη παρέμβαση. Ποικίλοι φορείς και κυβερνήσεις έχουν αναλάβει τη δημιουργία μέτρων και συμφωνιών για την "επανεκκίνηση" σε ένα "πράσινο" μέλλον. Στο παρόν εγχειρίδιο θα αναλυθούν οι αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, η κλιματική αλλαγή, η βιοποικιλότητα, η ελληνική, διεθνής και ευρωπαϊκή νομοθεσία, η διαχείριση αποβλήτων, πλαστικών, μεταφορών, προσβασιμότητας, διαμονής, των ίδιων των προορισμών αλλά και οι πιστοποιήσεις που διατίθενται για επιχειρήσεις.

Βάσει των παραπάνω, οι τουριστικοί προορισμοί καλούνται όλοι και περισσότερο να αντιμετωπίσουν κοινωνικές, πολιτιστικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις. Μέσω της ολοκληρωμένης διαχείρισης με βιώσιμο περιβαλλοντικό τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη τη φέρουσα ικανότητα, τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και τις καλές πρακτικές συναφών ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών, ο τουρισμός έχει τη δυνατότητα να γίνει βιώσιμος και να ανταποκριθεί στις αυξημένες απαιτήσεις των καιρών.

Οι κύριες προκλήσεις για τον αειφόρο τουρισμό περιλαμβάνουν:

Τη διατήρηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων σε τουριστικούς προορισμούς, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης φυσικών πόρων και της παραγωγής απορριμμάτων.

Την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργεί η κλιματική αλλαγή αλλά και η ρύπανση των πλαστικών.

Την προώθηση της ευημερίας της τοπικής κοινωνίας.

Τη μείωση της εποχικότητας της ζήτησης.

Τον περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των μεταφορών που σχετίζονται με τον τουρισμό.

Την ανάγκη να γίνει ο τουρισμός προσιτός σε όλους.

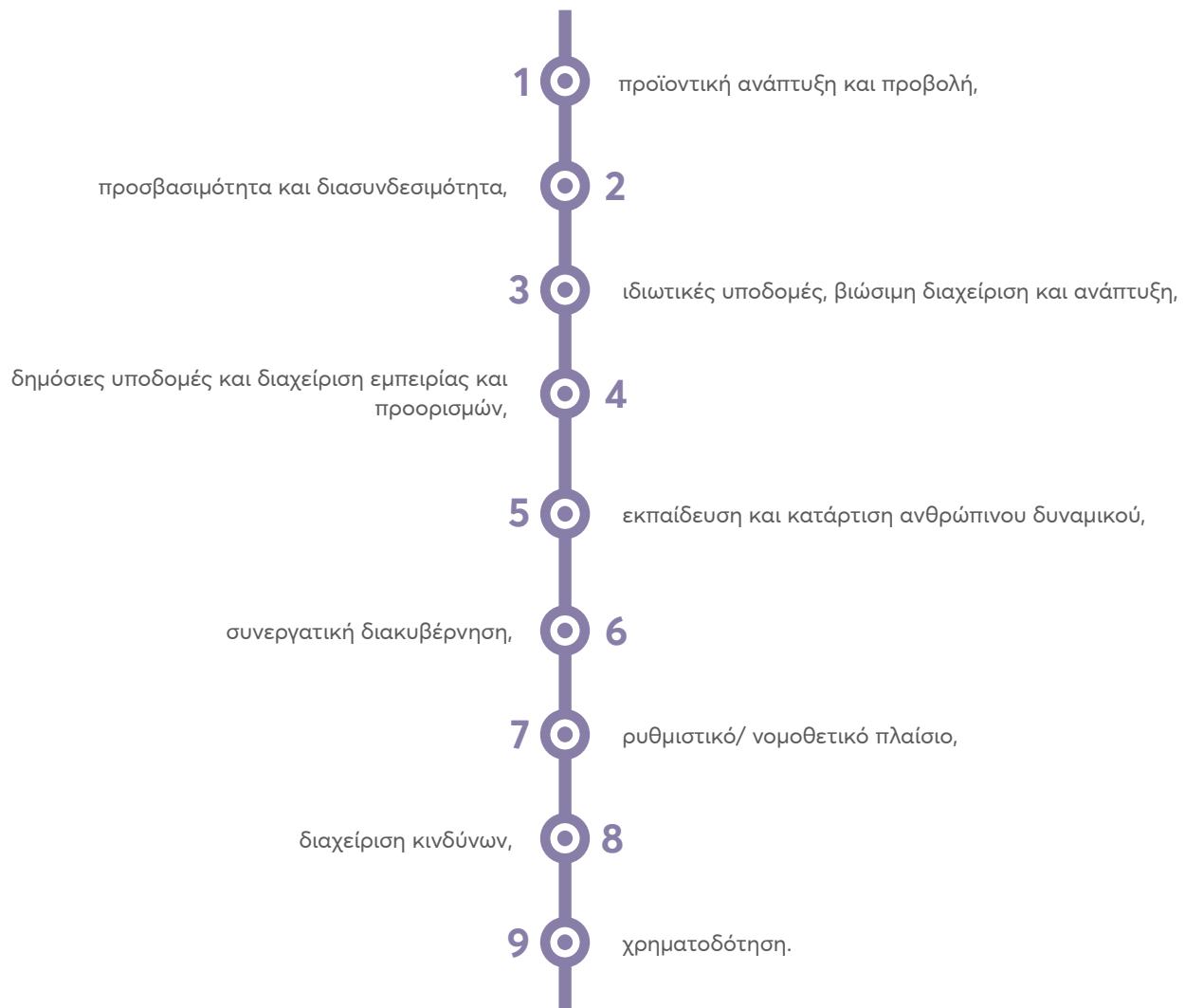
Την ανάγκη της βελτίωσης της προσβασιμότητας.

Την ανάγκη για βελτίωση των θέσεων εργασίας στον τουρισμό.

Την ανάγκη της πιστοποίησης αειφορίας

Στόχος του αειφόρου (ή βιώσιμου) τουρισμού είναι να επιφέρει θετικές αλλαγές στις κοινωνίες, την οικονομία, τον προορισμό χωρίς να θίγει το περιβάλλον.

Το Εθνικό Σύμφωνο για το **Βιώσιμο Τουρισμό 2021-2030** που αναμένεται να εκπονηθεί από Ελληνικό Υπουργείο τουρισμού προβλέπεται ότι θα δομηθεί σε **επτά** βασικούς πυλώνες και συγκεκριμένα:

Στα επόμενα κεφάλαια θα αναπτυχθούν τα παραπάνω θέματα με σκοπό οι έννοιες της αειφορίας, της κλιματικής αλλαγής κ.ά. να γίνουν κατανοητές, ενώ υποστηρικτικό υλικό συμπεριλαμβάνεται στο πλαίσιο του εγχειρίδιου.

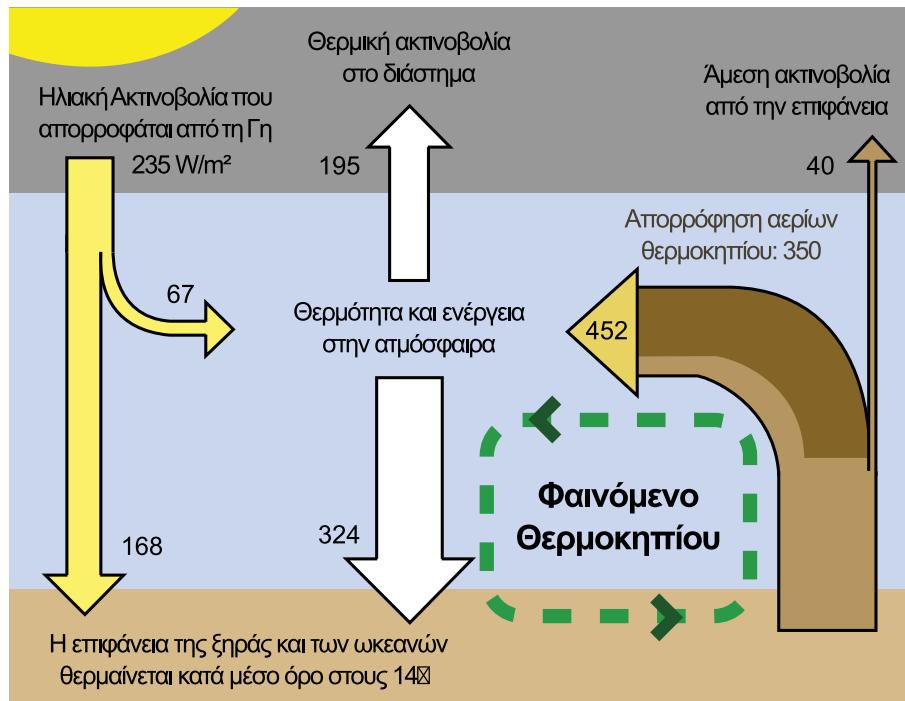
Τα κεφάλαια που θα αναπτυχθούν στη συνέχεια είναι τα ακόλουθα

- » **ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ**
- » **ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ**
- » **ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ**
- » **ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ**
- » **ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ**
- » **ΔΙΑΜΟΝΗ – ΠΡΑΣΙΝΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ – ΕΣΤΙΑΣΗ**
- » **ΑΓΟΡΕΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ**
- » **ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ**
- » **ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ**

2 ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

2.1 Γενικά

Η έννοια της βιωσιμότητας υπήρχε από αρχαιοτάτων χρόνων. Ως κλιματική αλλαγή εννοείται η μεταβολή του παγκόσμιου κλίματος και οι μεταβολές των μετεωρολογικών συνθηκών που προκύπτουν από τα αέρια του θερμοκηπίου. Η Κλιματική αλλαγή αποτελεί έναν από τους βασικούς κινδύνους για το τουριστικό προϊόν.

Πηγή: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greenhouse_Effect_el.svg

Πόσο σημαντικός παράγοντας όμως για το κλίμα είναι η θερμοκρασία; Η θερμοκρασία αποτελεί κύριο άξονα για την ύπαρξη του εκάστοτε κλίματος στην κάθε περιοχή και επηρεάζει τη δημιουργία των ανέμων, τα διάφορα μετεωρολογικά φαινόμενα αλλά και την ύπαρξη χλωρίδας και πανίδας.

Τα τελευταία χρόνια η ανθρώπινη δραστηριότητα, σε συνδυασμό με το φαινόμενο του θερμοκηπίου, οδήγησε σε αύξηση στη συγκέντρωση των αερίων των κατώτερων στρωμάτων της ατμόσφαιρας με αποτέλεσμα την αύξηση της απορροφούμενης ακτινοβολίας και προφανώς τη θερμοκρασιακή μεταβολή.

Α αέρια του θερμοκηπίου, σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του Κιότο και της Σύμβασης Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, είναι τα εξής:

- » **διοξείδιο του άνθρακα,**
- » **μεθάνιο,**
- » **υποξείδιο του αζώτου,**
- » **υδροφθοράνθρακες,**
- » **υπερφθοράνθρακες,**
- » **εξαφθοριούχο θείο, και**
- » **τριφθοριούχο άζωτο.**

Στην παρακάτω εικόνα αναπαριστάται η διαδικασία απορρόφησης της ηλιακής ενέργειας και η θέρμανση του πλανήτη.

Αυτά τα αέρια προέρχονται από την ενέργεια, τη βιομηχανία, τη γεωργία, τα απόβλητα και τη χρήση της γης και επιδρούν αρνητικά ως προς το περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, η επίδραση τους στην υπερθέρμανση του πλανήτη εξαρτάται από την ποσότητα του κάθε αερίου στην ατμόσφαιρα, τη διάρκεια ζωής κάθε αερίου και την αποτελεσματικότητα καθενός στην παγίδευση θερμότητας. Το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) είναι ένα σημαντικό αέριο παγίδευσης θερμότητας, το οποίο απελευθερώνεται μέσω ανθρώπινων δραστηριοτήτων όπως η αποψίλωση των δασών και η καύση ορυκτών καυσίμων, καθώς και μέσω φυσικών διεργασιών όπως η αναπνοή και οι ηφαιστειακές εκρήξεις.

Η παγκόσμια κλιματική αλλαγή έχει ήδη παρατηρήσιμες επιπτώσεις στο περιβάλλον και επιπτώσεις που οι επιστήμονες είχαν προβλέψει στο παρελθόν ότι θα προκύψουν, συμβαίνουν ήδη τώρα: συρρίκνωση παγετώνων, απώλεια θαλάσσιου πάγου, επιταχυνόμενη άνοδος της στάθμης της θάλασσας και μεγαλύτεροι, πιο έντονοι καύσωνες, και τα δέντρα ανθίζουν νωρίτερα.

ιδικά για την Ευρώπη, οι ευρύτερες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής σε αυτήν αφορά στην αύξηση των καυσώνων, ξηρασία, απώλεια της βιοποικιλότητας αλλά και πυρκαγιές στην περιοχή της Μεσογείου ενώ παράλληλα, υπάρχει μείωση των βροχοπτώσεων, της ροής των ποταμών, των δυνατοτήτων παραγωγής ενέργειας καθώς και του καλοκαιρινού τουρισμού. Σχετικά με τις παράκτιες περιοχές, η αύξηση της στάθμης της θάλασσας είναι ανησυχητική, αλλά και η οξύτητα των οικεανών με αποτέλεσμα την μετανάστευση ή και το θάνατο διαφόρων ζώων καθώς και την μετάδοση επικίνδυνων ασθενειών. Στην Ε.Ε. το 51,7 % των τουριστικών καταλυμάτων βρίσκονται σε παράκτιες περιοχές και συνεπώς οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής σε αυτές είναι ουσιαστικής σημασίας. Όσον αφορά την ηπειρωτική περιοχή, η κλιματική αλλαγή επηρεάζει επίσης στην αύξηση των καυσώνων, των πλημμυρών, των πυρκαγιών και μειώνει τις βροχοπτώσεις ενώ επηρεάζονται αρνητικά και τα χειμερινά σπορ λόγω της μείωσης των χιονοπτώσεων. Στα πλαίσια της ζήτησης ενέργειας, τα ποσοστά ανεβαίνουν ραγδαία δημιουργώντας επιπρόσθετα οικονομικά προβλήματα.

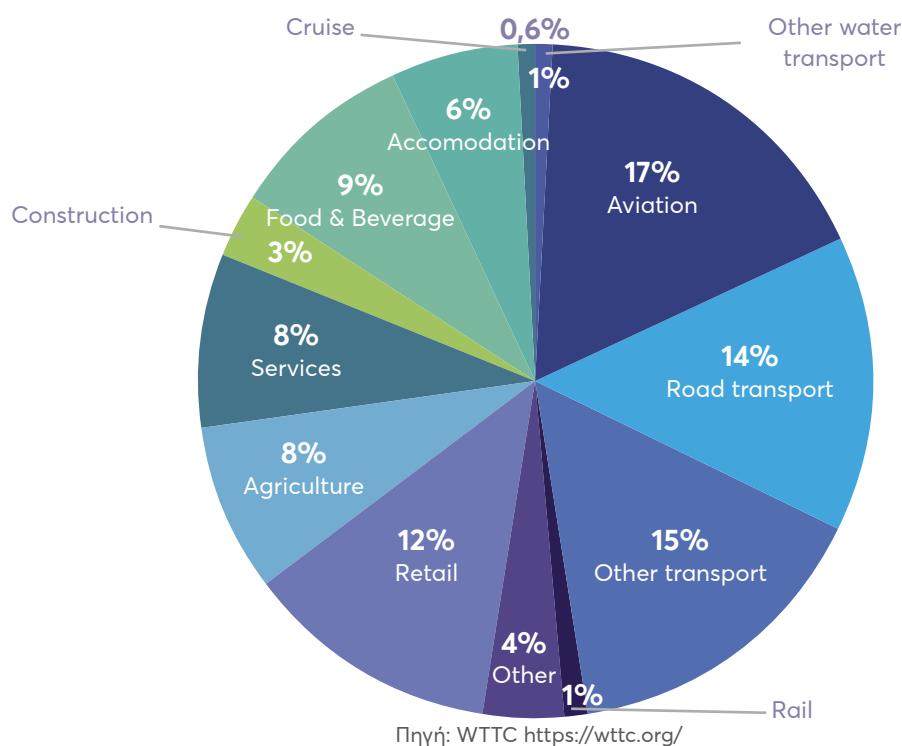
Ως ένα «πολύ σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο πλανήτης», θεωρούν οκτώ στους δέκα Έλληνες (84%), την κλιματική αλλαγή, έναντι ποσοστού 78%, κατά μέσο όρο, στην ΕΕ, σύμφωνα με μια νέα έρευνα του Ευρωβαρόμετρου που δόθηκε τον Ιούλιο φέτος στη δημοσιότητα. Ειδικότερα, ένας στους δέκα ερωτηθέντες στην Ελλάδα (10%) θεωρεί την κλιματική αλλαγή ως ένα από τα πιο κρίσιμα φαινόμενα που αντιμετωπίζει ο κόσμος (έναντι 18% κατά μέσο όρο στην ΕΕ). Η κλιματική αλλαγή κατατάσσεται στην τέταρτη θέση στην Ελλάδα, ως το πιο σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο κόσμος, μετά την οικονομική κατάσταση (28%), τη φτώχεια, την πείνα και τη λειψυδρία (18%) και τη διάδοση μεταδοτικών ασθενειών (14%).

Παγκόσμια απαίτηση προς τις κυβερνήσεις σε επίπεδο νομοθεσίας, προς τις εταιρείες σε επίπεδο εταιρικής κοινωνικής πολιτικής και προς τους ίδιους τους πολίτες στην καθημερινότητα τους, είναι η ώθηση προς τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.

2.2 Κλιματική αλλαγή και τουρισμός

Παρά τις ποικίλες θετικές επιρροές του τουριστικού τομέα δε θα μπορούσαμε να παραλείψουμε ορισμένες τάσεις του 21ου αιώνα οι οποίες επηρεάζουν άμεσα το παρόν και το μέλλον της τουριστικής δραστηριότητας. Η φτώχεια, η κοινωνική αλλαγή αλλά και η ανισότητα είναι κάποιες από αυτές τις τάσεις που δυσχεραίνουν την εύρυθμη λειτουργία του τουρισμού. Δύο όμως από τις μεγαλύτερες τάσεις και προβλήματα είναι η έλλειψη πόρων και η κλιματική αλλαγή. Αυτά τα δύο προβλήματα συνδέονται μεταξύ τους και δημιουργούν εμπόδια σε οικονομικά και επιχειρηματικά πλαίσια.

Ο τουρισμός παίζει σημαντικό ρόλο στην κλιματική αλλαγή, καθώς ευθύνεται για περίπου το 8% των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα παγκοσμίως. Οι αεροπορικές μετακινήσεις, οι θαλάσσιες μεταφορές αλλά και άλλες τουριστικές δραστηριότητες συμβάλλουν στο αποτύπωμα άνθρακα του τουρισμού. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η τουριστική βιομηχανία, συγκριτικά με άλλες βιομηχανίες έχει έναν από τους μεγαλύτερους αντίκτυπους στο περιβάλλον, την τοπική κοινωνία και την οικονομία. Με περισσότερα από 184.000 ξενοδοχεία παγκοσμίως και πληθώρα τουριστικών επιχειρήσεων, οι επιπτώσεις στη συνολική βιωσιμότητα είναι άπειρες.

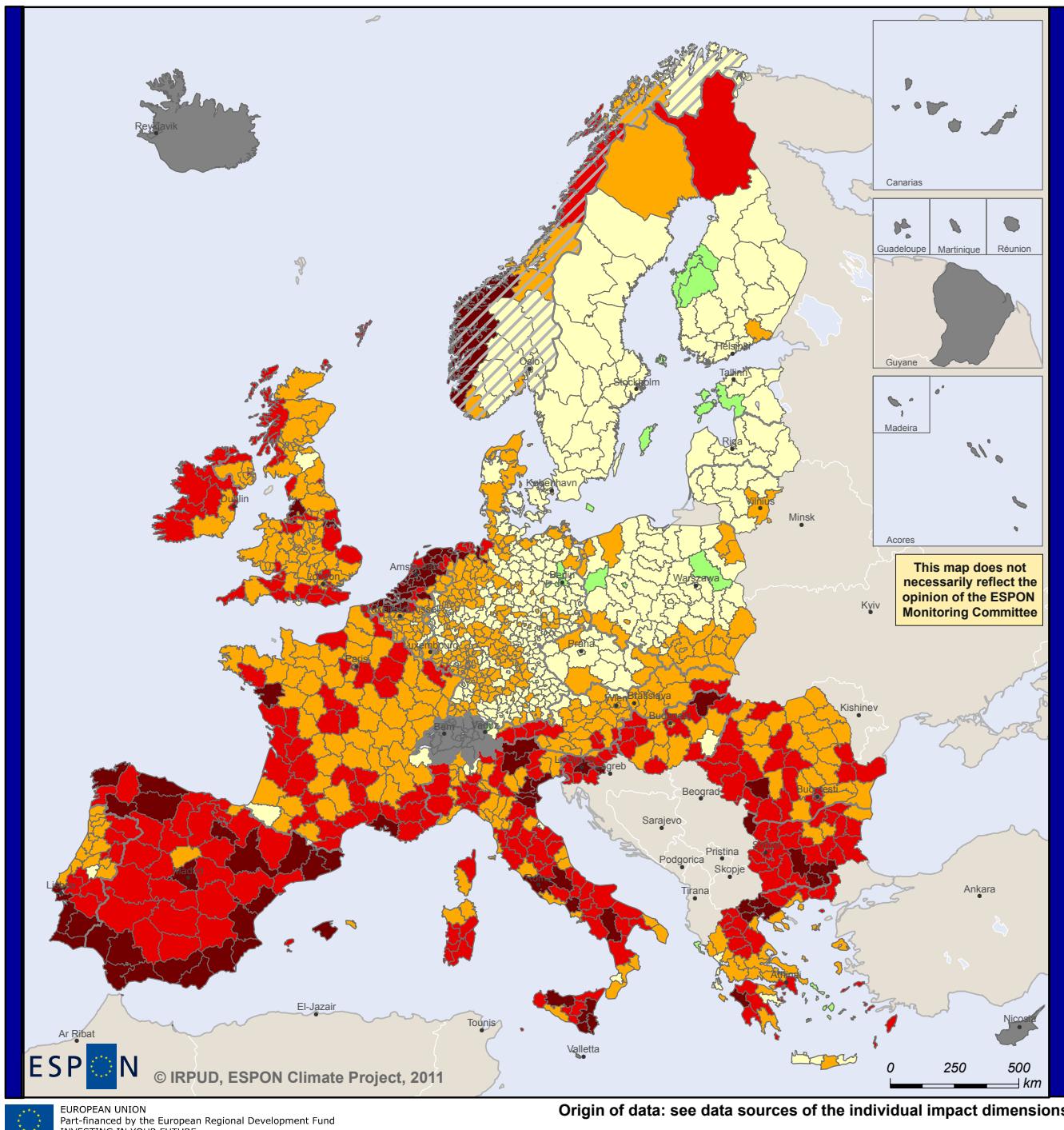
Στα πλαίσια της περιβαλλοντικής συνείδησης, η τουριστική βιομηχανία καταλαμβάνει ένα τεράστιο κομμάτι του αρνητικού αντίκτυπου στο περιβάλλον. Ξεκινώντας, λοιπόν, από την υπερκατανάλωση στα πλαίσια της ενέργειας, αξίζει να σημειωθεί πως το 75% των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των ξενοδοχείων προέρχεται από την τεράστια ενεργειακή κατανάλωση και κυρίως από την θέρμανση και ψύξη των χώρων. Εκτός από την ενέργεια, υπερκατανάλωση συναντάται επίσης και στο νερό. Υπέρογκες ποσότητες νερού ξοδεύονται και σπαταλούνται μάταια στα πλαίσια της ξενοδοχειακής δραστηριότητας με αποτέλεσμα να προκαλούν λειψυδρία σε πολλές περιοχές του πλανήτη και να θέτουν σε κίνδυνο την ευημερία του ίδιου του περιβάλλοντος. Παράλληλα, η υπερκατανάλωση προϊόντων οδηγεί και σε σημαντική αύξηση αποβλήτων είτε αυτό αφορά τα οργανικά, τοξικά ή απλά απορρίμματα.

Αυτή η μαζική κατανάλωση έχει ως επέκταση και την ογκώδη και συνεχόμενη παραγωγή προϊόντων, μεγάλο μέρος των οποίων είναι πλαστικό, μολύνοντας άμεσα το περιβάλλον. Συνεχίζοντας στην ίδια λογική, η μη αποτελεσματική απόθεση των ανακυκλώσιμων προϊόντων και η απόρριψη τους σε χωματερές ή απευθείας σε εύθραυστο περιβάλλον διαταράσσει άμεσα την συνολική περιβαλλοντική κατάσταση. Εκτός του οικοσυστήματος, η λειτουργία εποχικών τουριστικών επιχειρήσεων επηρεάζει την κοινωνική πλευρά ενός προορισμού, δημιουργώντας κενά στην εργασιακή απασχόληση άρα κατά συνέπεια, και στο βιοτικό επίπεδο των κατοίκων. Τέλος, αξίζει να υπογραμμιστεί πως η κοινωνική ανισότητα και η κοινωνική εγκληματικότητα που εν δυνάμει μπορεί να προκύψει από τη μη βιώσιμη διαχείριση τουριστικών επιχειρήσεων, επιβαρύνει περαιτέρω τον προορισμό και τον τουρισμό εν γένει.

2.3 Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό της Ελλάδας

Ο τομέας του τουρισμού επηρεάζει την κλιματική αλλαγή, όπως προαναφέρθηκε, αλλά επηρεάζεται και από αυτήν. Δεδομένου ότι θα υπάρχουν περισσότερα κύματα θερμοτήτας το καλοκαίρι, σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, η αύξηση της θερμοκρασίας πιθανότατα να οδηγήσει σε επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, αλλά όλα τα κτίρια θα καταναλώνουν περισσότερη ενέργεια για ψύξη και πολλές περιοχές (κυρίως νησιά) θα αντιμετωπίσουν προβλήματα παροχής νερού. Παράλληλα, η μείωση του αριθμού των κρύων ημερών του χειμώνα θα μειώσει το κόστος θέρμανσης στις τουριστικές εγκαταστάσεις σε χειμερινούς προορισμούς. Τα χιονοδρομικά κέντρα θα αντιμετωπίσουν μεγαλύτερη πίεση, κυρίως εκείνα που βρίσκονται σε χαμηλά υψόμετρα και ειδικά στο νότο.

Σύμφωνα με το ευρωπαϊκό ερευνητικό έργο PESETA, εκτιμάται ότι, σε περίπτωση μέσης αύξησης θερμοκρασίας 2,5 βαθμών Κελσίου, θα υπάρξει μείωση κατά 1% των διανυκτερεύσεων στη χώρα, και απώλεια εσόδων 825 εκατομμυρίων ευρώ για την τουριστική βιομηχανία ετησίως. Τέλος, θα υπάρχουν πολύ σημαντικά προβλήματα σε αρχαιολογικούς χώρους που εκτίθενται στα στοιχεία, ειδικά εκείνοι που βρίσκονται σε δασικές περιοχές ή σε απότομες πλαγιές και είναι ευάλωτοι στη διάβρωση και στις πυρκαγιές.

Aggregate potential impact of climate change

- highest negative impact (0.5 - 1.0)
- medium negative impact (0.3 - <0.5)
- low negative impact (0.1 - <0.3)
- no/marginal impact (>-0.1 - <0.1)
- low positive impact (-0.1 - >-0.27)
- no data*
- reduced data*

Weighted combination of physical (weight 0.19), environmental (0.31), social (0.16), economic (0.24) and cultural (0.1) potential impacts of climate change. Weights are based on a Delphi survey of the ESPON Monitoring Committee.

Impact calculated as combination of regional exposure to climatic changes and recent data on regional sensitivity. Climatic changes derived from comparison of 1961-1990 and 2071-2100 climate projections from the CCLM model for the IPCC SRES A1B scenario.

*For details on reduced or no data availability see Annex 9.

Με βάση τα σενάρια στην έκθεση της EMEKA (Επιτροπή Μελέτης Επιπτώσεων Κλιματικής Αλλαγής) που εξέδωσε η Τράπεζα της Ελλάδος το 2011, αναμένεται ότι μέχρι το τέλος του 21ου αιώνα θα πραγματοποιηθούν σημαντικές μεταβολές πολλών κλιματικών παραμέτρων, όπως:

Μείωση των βροχοπτώσεων μεταξύ 5% και 19% στο σύνολο της επικράτειας.

Οι μέρες με θερμοκρασία άνω των 20°C (τροπικές νύχτες) αναμένεται να αυξηθεί κατά 50 ημέρες το χρόνο.

Αύξηση της μέσης προσπίπτουσας ηλιακής ακτινοβολίας (μεταξύ 2,3 W/τ.μ. και 4,5 W/τ.μ.) στο σύνολο της επικράτειας.

Αύξηση της μέγιστης ποσότητα νερού που κατακρημνίζεται σε διάστημα 3 ημερών μέχρι 30% στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα και τη Βορειοδυτική Μακεδονία και μείωση στη Δυτική Ελλάδα έως 20%.

Αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του αέρα μεταξύ 3,0°C και 4,5°C.

Οι μέρες που χαρακτηρίζονται από νυχτερινό παγετό πρόκειται να μειωθούν σε μεγάλο βαθμό, σημαντικά, κυρίως σε περιοχές της Βόρειας Ελλάδας (ελάττωση έως και 40 μέρες κάθε χρόνο).

Αύξηση της έντασης των ετησίων ανέμων κατά 10% προς το τέλος του 21ου αιώνα.

Εμφάνιση 20 επιπλέον ημερών ξηρασίας ανά έτος την περίοδο 2021–2050 και μέχρι 40 ημερών επιπλέον την περίοδο 2071–2100 στην ανατολική ηπειρωτική χώρα και τη Βόρεια Κρήτη και αύξηση του αριθμού των ημερών με εξαιρετικά αυξημένο κίνδυνο πυρκαγιάς κατά 40 ημέρες το χρόνο.

2.4 Ορόσημα πολιτικών αποφάσεων για τη διαχείριση της κλιματικής αλλαγής

Ορόσημα πολιτικών αποφάσεων για τη διαχείριση της κλιματικής αλλαγής αποτελούν, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, τα ακόλουθα:

Το πρωτόκολλο του Κιότο.

Η υιοθέτηση της ατζέντας 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη με τους 17 στόχους (SDGs).

To Green Deal και το FIT 55 της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την κλιματική ουδετερότητα το 2050 και μείωση εκπομπών κατά 55% μέχρι το 2030.

Η ιστορική υιοθέτηση της Συμφωνίας του Παρισιού το 2015 για την μείωση της υπερθέρμανσης του πλανήτη στον +1.5oC.

Η COP 26 (Νοέμβριος 2021) με αποφάσεις για να μειωθούν οι εκπομπές κατά 45% μέχρι το 2030 για τα περισσότερη κράτη του πλανήτη.

Ακολουθεί αναφορά και ανάλυση σε κάθε ένα από αυτά τα ορόσημα, ενώ παρατίθενται οι αποφάσεις και σχέδια που έχουν αναπτυχθεί στην Ελλάδα προς προσαρμογή και

σύμπνοια με τα παραπάνω καθώς αποτελούν πολύτιμη γνώση για την κατανόηση του πλαισίου λειτουργίας της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

2.4.1 Πρωτόκολλο του Κιότο

Πιο συγκεκριμένα λοιπόν, και ξεκινώντας με χρονολογική σειρά, πρέπει να αναλυθεί το Πρωτόκολλο του Κιότο το οποίο αναφέρθηκε πρώτο στις κλιματικές μεταβολές το 1997. Συζητήσεις και έρευνες για την επίδραση του διοξειδίου του άνθρακα είχαν ξεκινήσει να γίνονται από τις δεκαετίες του 1960 και 1970 χωρίς όμως να υπάρξει κάποια συντονισμένη απόφαση για την προστασία από τις εκπομπές αυτές.

Έτσι, στις 11 Δεκεμβρίου 1997 και μετά από αρκετές διαπραγματεύσεις, συμφωνήθηκε το Πρωτόκολλο του Κιότο για τις κλιματικές αλλαγές. Σύμφωνα λοιπόν με αυτό οι βιομηχανικές χώρες υποχρεώθηκαν να μειώσουν τις εκπομπές των αερίων του φαινομένου του θερμοκηπίου κατά 5,2% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990.

Κύρωση του πρωτοκόλλου του Κιότο

<https://open.gov.gr/wp-content/uploads/legacy/Files/Klimatiki%20Allagi/Protokollo%20Kyoto.pdf>

2.4.2 Συμφωνία των Παρισίων

Κάποια χρόνια αργότερα και με σκοπό να θέσει νέες παραμέτρους, ήρθε το 2015 η Συμφωνία των Παρισίων, η οποία παίζει ηγετικό ρόλο στην πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την κλιματική ουδετερότητα. Κύριος στόχος της συμφωνίας αυτής είναι η ΕΕ να γίνει η πρώτη κλιματικά ουδέτερη οικονομία και κοινωνία έως το 2050. Όπως άριστε λοιπόν, στρατηγική της αποτελεί η μείωση των εκπομπών κατά 55% έως το 2030. Με περισσότερες λεπτομέρειες, και σύμφωνα με το άρθρο 2 της συνθήκης, στοχεύουν στη διατήρηση της αύξησης της θερμοκρασίας στους 1.5 °C. Η Συμφωνία του Παρισίου για την κλιματική αλλαγή απευθύνεται σε όλους και λειτουργεί δεσμευτικά ως νομική παγκόσμια συμφωνία για το κλίμα. Η υπογραφή της πραγματώθηκε στις 22 Απριλίου 2016 και κυρώθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 5 Οκτωβρίου 2016.

Ο περιορισμός της θέρμανσης στους 1,5°C σε σύγκριση με τους 2°C θα είχε σημαντικά οφέλη τόσο για τον άνθρωπο όσο και για τα φυσικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένων τόσο των χερσαίων όσο και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών που παρέχουν. Συγκεκριμένα, θα ευνοούσε τη διατήρηση των πάγων στην Αρκτική κατά την καλοκαιρινή περίοδο, θα επέτρεπε σε ορισμένους κοραλλιογενείς υφάλους να επιβιώσουν και θα απέτρεπε σημαντικό μέρος της αύξησης ακραίων καιρικών φαινομένων όπως καύσωνες, πλημμύρες και ξηρασίες. Σε αυτό το σενάριο, προβλέπεται σημαντική μείωση του κινδύνου για τους υδάτινους πόρους, τη γεωργία, την ανθρώπινη υγεία και τις υποδομές. Στα οικοσυστήματα, οι κίνδυνοι για τα χερσαία είδη θα μειωνόταν σημαντικά, ενώ σε μια γενικότερη θεώρηση, τόσο η ανθρώπινη διαβίωση όσο και οι υπηρεσίες οικοσυστήματος θα ήταν σημαντικά πιο προστατευμένες σε έναν κόσμο με όριο αύξησης της θερμοκρασίας τους 1,5°C από ότι σε έναν κόσμο με όριο τους 2°C.

Συμφωνία των Παρισίων

<https://eur-lex.europa.eu/content/paris-agreement/paris-agreement.html?locale=el>

2.4.3 2030 UN Agenda

H Agenda 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη αποτελείται από 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) και 169 υπο-στόχους (targets). Δημιουργήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2015, από όλα τα κράτη-μέλη του ΟΗΕ και αποτελεί κύριο άξονα για τη διεθνή κοινότητα στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης. Με την Agenda αυτή, τέθηκαν για πρώτη φορά διεθνείς και ενιαίοι στόχοι, που απευθύνονται τόσο σε αναπτυγμένες όσο και σε αναπτυσσόμενες χώρες.

Έχοντας ως ερέθισμα, μεμονωμένες συνθήκες σχετικά με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, εκπρόσωποι των Ηνωμένων Εθνών συγκεντρώθηκαν στην Νέα Υόρκη το Σεπτέμβριο του 2015 και συμφώνησαν στη δημιουργία νέων παγκόσμιων βιώσιμων στόχων (SDGs) με σκοπό τη δημιουργία ενός πλάνου δράσης για τους ανθρώπους, τον πλανήτη και την ευημερία. Η πρωτοβουλία αυτή με το όνομα 2030 Ατζέντα των Ηνωμένων Εθνών (2030 UN Agenda) απευθύνεται τόσο σε αρμόδιους φορείς όσο και σε άλλους συνεργάτες, με στόχο τη διαχείριση των φυσικών πόρων, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την αλληλεγγύη. Κύριες βλέψεις της Ατζέντας αυτής αποτελούν οι παρακάτω 17 βιώσιμοι στόχοι:

Στο πλαίσιο αυτό, μέσω της Agenda 2030, η διεθνής κοινότητα στοχεύει στην καθολική επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Μέσω αυτής, επιθυμεί μέχρι το 2030 να υπάρξει οικονομική ανάπτυξη αλλά και ευημερία για το σύνολο των κοινωνιών και των χωρών καθώς και προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων του έτοι ώστε να συνεχιστεί η ύπαρξη τους για τις επόμενες γενιές.

Οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης συνδέονται όλοι μεταξύ τους και δημιουργούν μία ολοκληρωμένη προσέγγιση για κοινωνίες με άξονα την κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομικής ευημερία του συνόλου των κοινωνιών.

Οι στόχοι που εμπίπτουν στις δράσεις για το περιβάλλον είναι οι 7 από τους 17 συνολικά στόχους (SDG 6, SDG 7, SDG 11, SDG 12, SDG 13, SDG 14, SDG 15). Για την Ελλάδα συγκεκριμένα, οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης της Agenda 2030 αποτελούν ευκαιρία για ανάκαμψη και αναδιαμόρφωση του μοντέλου ανάπτυξης, διατηρώντας την ισορροπία στους τρεις τομείς της βιώσιμότητας (κοινωνία, οικονομία και περιβάλλον). Για την πλήρη αξιοποίηση των στόχων είναι σημαντική η συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Προσπάθειες λοιπόν έγιναν και συνεχίζονται να γίνονται για την διεκπεραίωση των στόχων αυτών και την επίτευξη της ευημερίας του πλανήτη παρά τις δυσκολίες που δημιουργήθηκαν λόγω της πανδημίας. Ο Covid-19 αποτελεί

τροχοπέδη για την πρόοδο ορισμένων βιώσιμων στόχων καθώς ολόκληρος ο πλανήτης σταμάτησε να "λειτουργεί" και οι ζωές όλων έμειναν στάσιμες. Παρά τη διακοπή αυτή στην ανθρώπινη δραστηριότητα, η παύση ορισμένων διαδικασιών είχε ωστόσο θετικό αποτέλεσμα στον πλανήτη έστω και σε προσωρινό επίπεδο. Οι στόχοι όμως οι οποίοι σχετίζονται με τον τουρισμό τουλάχιστον σε οικονομικό επίπεδο επηρεάστηκαν αρνητικά.

Για να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι, ο τουρισμός σχετίζεται αν όχι με όλους, με τους περισσότερους βιώσιμους στόχους της Ατζέντας των Ηνωμένων Εθνών. Σε άμεση επαφή όμως βρίσκεται με 3 συγκεκριμένους στόχους και αυτοί είναι οι εξής:

- » **SDG 8 : Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη**
- » **SDG 12: Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή**
- » **SDG 13: Δράση για το κλίμα**
- » **SDG 14: Ζωή στο νερό**

<https://sdgs.un.org/topics/sustainable-tourism>

Περισσότερα για την Ατζέντα 2030

<https://sustainabledevelopment.un.org/>

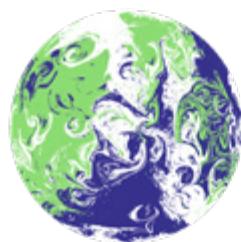

2.4.4 COP 26 - Διάσκεψη κορυφής για την κλιματική αλλαγή

Σημαντική πρόοδος σημειώθηκε στη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το κλίμα στη Γλασκώβη (UN Climate Change Conference COP26), όπου συγκεντρώθηκαν 200 χώρες με σκοπό την επιτάχυνση της μάχης κατά της υπερθέρμανσης του πλανήτη και η οποία ολοκληρώθηκε στις 13 Νοεμβρίου 2021 μετά από δύο εβδομάδες διαπραγματεύσεων μεταξύ των μερών της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (UNFCCC).

Μεταξύ των βασικών πρωτοβουλιών συγκαταλέγονται οι εξής:

- » **αυξημένες δεσμεύσεις για την παροχή κεφαλαίων που θα βοηθήσουν τις αναπτυσσόμενες χώρες να αντιμετωπίσουν την κλιματική αλλαγή,**
- » **η έγκριση της παγκόσμιας δέσμευσης για το μεθάνιο,**
- » **η ολοκλήρωση του εγχειριδίου κανόνων του Παρισιού.**

**UN CLIMATE
CHANGE
CONFERENCE
UK 2021**

IN PARTNERSHIP WITH ITALY

Περισσότερα για το UN Climate Change Conference COP26)

<https://unfccc.int/conference/glasgow-climate-change-conference-october-november-2021>

2.5 Ευρωπαϊκά εργαλεία για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας

2.5.1 Ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία

Πέραν της ατζέντας των Ηνωμένων Εθνών, σε ευρωπαϊκό πλαίσιο αναπτύχθηκε η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (GREEN DEAL) για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους πολίτες της. Η Πράσινη Συμφωνία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της στρατηγικής της παρούσας Επιτροπής για την υλοποίηση του Θεματολογίου των Ηνωμένων Εθνών για το 2030 και των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης. Με τη σειρά της, η Συμφωνία αυτή ανανεώνει τη δέσμευση της ένωσης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των προκλήσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον, η οποία αποτελεί καθήκοντα υψηλής σημασίας για τη γενιά μας.

Καθαρό αέρα, καθαρό νερό, υγιές έδαφος και βιοποικιλότητα

ανακαινισμένα και ενεργειακά αποδοτικά κτίρια

υγιεινά και οικονομικά προσιτά τρόφιμα

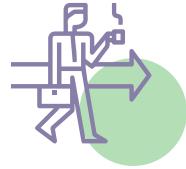
περισσότερες δημόσιες μεταφορές

Καθαρότερη ενέργεια και πρωτοποριακή καθαρή τεχνολογική καινοτομία

Προϊόντα με μεγαλύτερη διάρκεια ζωής που μπορούν να επισκευάζονται, να ανακυκλώνονται και να επαναχρησιμοποιούνται

Μελλοντικά βιώσιμες θέσεις εργασίας και κατάρτιση σε δεξιότητες για τη μετάβαση

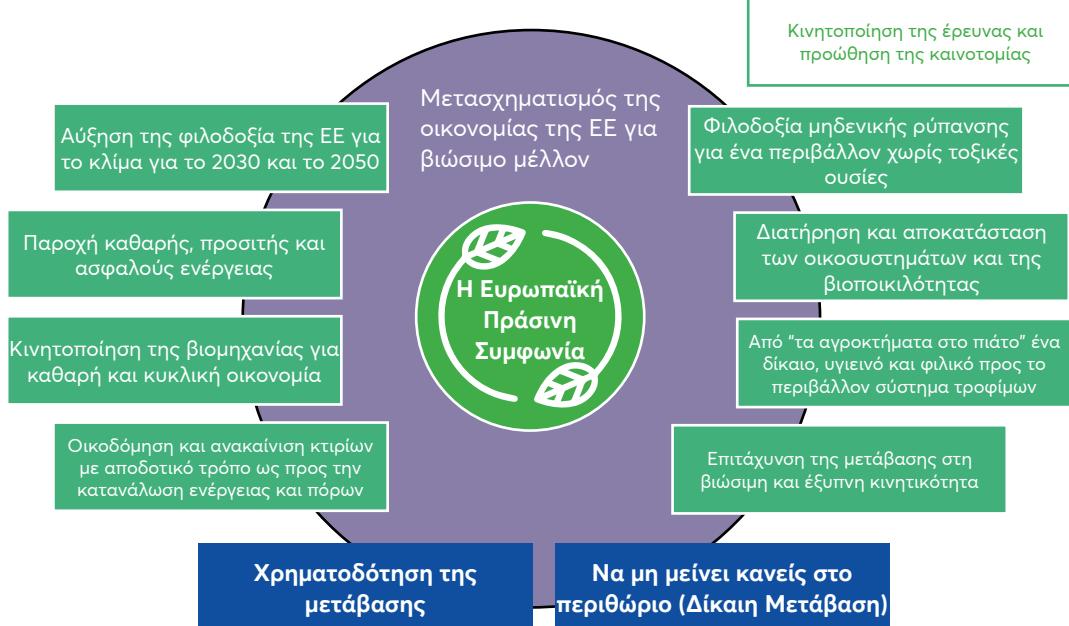
Ανταγωνιστική και ανθεκτική βιομηχανία σε παγκόσμιο επίπεδο

Πηγή: Ευρωπαϊκή Ένωση

Πρόκειται για μια νέα αναπτυξιακή στρατηγική που στοχεύει στη μετατροπή της ΕΕ σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία, θέτοντας στο επίκεντρο τη δημιουργία μιας οικονομίας σύγχρονης, ανταγωνιστικής και αποδοτικής. Η συμφωνία αυτή στοχεύει ως το 2050 να έχουν μηδενιστεί οι καθαρές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου καθώς και η οικονομική ανάπτυξη να έχει αποσυνδεθεί από τη χρήση των πόρων. Θέτει επίσης ως στόχο την προστασία, τη διατήρηση και την ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της ΕΕ, καθώς και την ευημερία των πολιτών σε επίπεδο υγείας, ευημερίας και σε σχέση με το ίδιο το περιβάλλον. Συνολικά λοιπόν, η Πράσινη Συμφωνία αποτελεί βασικό μέρος της συνολικής στρατηγικής που ακολουθεί η ΕΕ και λειτουργεί συμπληρωματικά με τους βιώσιμους στόχους που έχουν θεσμοθετηθεί από τα Ηνωμένα Έθνη.

Για να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι, κάποια μέτρα από τη συμφωνία αφορούν άμεσα την τουριστική βιομηχανία, και στο συγκεκριμένο εγχειρίδιο θα αναλυθούν η διαχείριση των πλαστικών και η διαχείριση της παραγωγής τροφίμων.

Η πολιτική για την Πράσινη Συμφωνία επηρεάζει ουσιαστική τη λειτουργία των τουριστικών καταλυμάτων καθώς νέες νομοθεσίες και απαιτήσεις που σχετίζονται με την κλιματική προσαρμογή, την ενεργειακή διαχείριση και τη διαχείριση των αποβλήτων και αποτελεί τη νομοθετική στροφή για τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Ο μετασχηματισμός της πράσινης συμφωνίας δημιουργεί την ανάγκη και για την κατανόηση των ειδικών θεμάτων αλλά και δράσεις συμβατές με τη νομοθεσία στη λειτουργία των καταλυμάτων, στις επενδύσεις και τη κατασκευή νέων.

Η ΕΕ ως παγκόσμιος ηγέτης

Ευρωπαϊκό σύμφωνο για το κλίμα

Πηγή: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_el

2.5.2 FIT 55

Το FIT 55 αφορά στην προσαρμογή του στόχου της ΕΕ για το κλίμα με ορίζοντα το 2030 στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα. Περιλαμβάνει σειρά παρεμβάσεων καθώς η επίτευξη του στόχου για το 2030 θα απαιτήσει συστηματικό μετασχηματισμό σε ολόκληρη την οικονομία. Χαρακτηριστικά στις μετακινήσεις και στις μεταφορές περιλαμβάνεται η αναθεώρηση των προτύπων εκπομπής CO₂ για τα καινούργια αυτοκίνητα και ημιφορτηγά, στην ενέργεια η επικαιροποιημένη οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας προτείνει την

αύξηση του συνολικού δεσμευτικού στόχου από το σημερινό 32 % στο νέο επίπεδο του 40 % των ανανεώσιμων πηγών στο ενεργειακό μείγμα της ΕΕ, ενώ η αναθεώρηση της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων θα προσδιορίσει συγκεκριμένα μέτρα για την επιτάχυνση του ρυθμού ανακαίνισης κτιρίων, συμβάλλοντας στους στόχους για την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου στον κτιριακό τομέα.

Σχηματική κυψέλη των αλλαγών του FIT 55.

2.5.3 Από το αγρόκτημα στο πιάτο - Η στρατηγική αειφορίας για τα τρόφημα

Τον Μάιο του 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τη στρατηγική της «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», η οποία αποτελεί μία από τις βασικές δράσεις στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Συμβάλλοντας στην επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, η στρατηγική έχει ως σκοπό να στρέψει το σημερινό σύστημα τροφίμων της ΕΕ προς ένα βιώσιμο πρότυπο.

εξασφάλιση επαρκών, οικονομικά προσιτών και θρεπτικών τροφίμων εντός των ορίων του πλανήτη,

αύξηση των εκτάσεων που διατίθενται για βιολογική γεωργία,

μείωση της απώλειας και της σπατάλης τροφίμων,

βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ζώων.

Υπενθυμίζοντας ότι η επισιτιστική ασφάλεια και η ασφάλεια των τροφίμων αποτελούν προτεραιότητα, οι κύριοι στόχοι της στρατηγικής είναι οι εξής:

μείωση κατά το ήμισυ της χρήσης φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, καθώς και των πωλήσεων αντιμικροβιακών ουσιών,

προώθηση πιο βιώσιμης κατανάλωσης τροφίμων και υγιεινής διατροφής,

καταπολέμηση της απάτης στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων,

Η στρατηγική προβλέπει ορισμένες πρωτοβουλίες και νομοθετικές προτάσεις σχετικά με τα εξής:

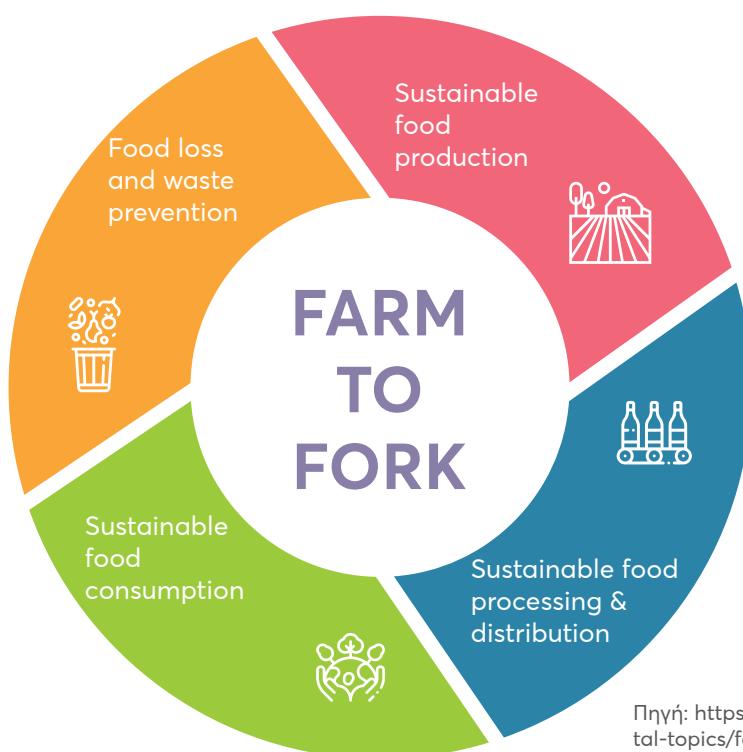
βιολογική γεωργία,

διατροφική επισήμανση στο εμπρόσθιο μέρος της συσκευασίας και επισήμανση των βιώσιμων τροφίμων,

μείωση της σπατάλης τροφίμων.

Η μετάβαση σε ένα πιο φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα τροφίμων θα δημιουργήσει νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες που θα έχουν θετικό αντίκτυπο στα έσοδα των επιχειρήσεων αγροδιατροφικών προϊόντων. Ένα πιο βιώσιμο σύστημα τροφίμων θα συμβάλει επίσης στην προστασία της φύσης

και της βιοποικιλότητας της Ευρώπης. Η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» ευθυγραμμίζεται με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, καθώς οι δύο προτάσεις αλληλοσυμπληρώνονται

Πηγή: https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en

2.6 Ελληνική νομοθεσία

Η Ελλάδα με τη σειρά της ακολουθεί τις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει θέσει ένα αναλυτικό πλαίσιο προσαρμογής στο Ευρωπαϊκό Green Deal και FIT 55. Με την υπ' αριθμ. 4/23.12.2019 Απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Οικονομικής Πολιτικής (ΦΕΚ Β' 4893) κυρώθηκε το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) [National Energy and Climate Plan (NECP)].

Το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) αποτελεί για την Ελληνική Κυβέρνηση ένα Στρατηγικό Σχέδιο για τα θέματα του Κλίματος και της Ενέργειας και παρουσιάζεται σε αυτό ένας αναλυτικός οδικός χάρτης για την επίτευξη συγκεκριμένων Ενεργειακών και Κλιματικών Στόχων έως το έτος 2030. Το ΕΣΕΚ παρουσιάζει και αναλύει Προτεραιότητες και Μέτρα Πολιτικής σε ένα ευρύ φάσμα αναπτυξιακών και οικονομικών δραστηριοτήτων προς όφελος της Ελληνικής κοινωνίας, καθιστώντας το κείμενο αναφοράς για την επόμενη δεκαετία.

Συμπληρωματικά στο ΕΣΕΚ αναπτύσσεται η Μακροχρόνια Στρατηγική για το έτος 2050 που αποτελεί έναν οδικό χάρτη για τα θέματα του Κλίματος και της Ενέργειας, στο πλαίσιο της συμμετοχής της χώρας στο συλλογικό Ευρωπαϊκό στόχο της επιτυχούς και βιώσιμης μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικής ουδετερότητας έως το έτος 2050, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Μακροχρόνια Στρατηγική έχει ως σημείο αναφοράς το έτος 2030 και προϋποθέτει την επίτευξη των σχετικών στόχων του ΕΣΕΚ.

Τέλος, σήμερα βρίσκεται σε σχεδιασμό ο Ελληνικός Κλιματικός νόμος όπου ειδικά για τις τουριστικές εγκαταστάσεις κατηγορίας Α του άρθρου 1 του Ν. 4014/2011 (Α 209) καθορίζει την υποχρέωση σε κατ'ελάχιστον μείωση εκπομπών 30% έως το 2030 σε σχέση με το 2022 αναγόμενα στην κατάλληλη μονάδα προϊόντος και έργου.

3 ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

3.1 Βιοποικιλότητα και δάση

Τα δάση υφίστανται αυξανόμενες πιέσεις λόγω της κλιματικής αλλαγής, η οποία επιδεινώνει και άλλους βασικούς παράγοντες πίεσης, όπως είναι οι επιβλαβείς οργανισμοί, οι ασθένειες, τα ακραία καιρικά φαινόμενα και οι δασικές πυρκαγιές. Άλλες πιέσεις προέρχονται από την εγκατάλειψη της υπαίθρου, την έλλειψη διαχείρισης και τον κατακερματισμό λόγω αλλαγών στη χρήση της γης, την αύξηση της έντασης της διαχείρισης λόγω της αυξανόμενης ζήτησης για ξυλεία, δασικά προϊόντα και ενέργεια, την ανάπτυξη υποδομών, την αστικοποίηση και τη δέσμευση γης. Ταυτόχρονα, τα δάση διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης για την αντιστροφή της απώλειας της βιοποικιλότητας και την ενίσχυση της φιλοδοξίας όσον αφορά τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, τη μείωση και τον έλεγχο του κινδύνου καταστροφών που οφείλονται ιδίως σε πλημμύρες, ξηρασίες ή δασικές πυρκαγιές, και την προώθηση μιας κυκλικής βιοοικονομίας.

Πάνω από το 40 % (1,77 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα) της ξηράς επιφάνειας της ΕΕ καλύπτεται από δάση. Σε αντίθεση με πολλά άλλα μέρη του κόσμου, η δασική κάλυψη στην ΕΕ αυξάνεται (κατά 0,4 % ετησίως). Τα δασικά ενδιαιτήματα αντιστοιχούν στο 20 % σχεδόν (πάνω από 14 εκατομμύρια εκτάρια) του δικτύου Natura 2000.

Επίσης, περί τα 60 εκατομμύρια άνθρωποι σε ολόκληρο τον κόσμο εξαρτώνται άμεσα από τα δάση για τον βιοπορισμό τους και ακόμη 1,7 δισεκατομμύρια εξαρτώνται έμμεσα από αυτά μέσω δραστηριοτήτων που βασίζονται στα δάση. Και πολλοί από εμάς τα χρειαζόμαστε για αναψυχή ή για καλλιτεχνική και πνευματική έμπνευση. Ωστόσο, η αποψίλωση και η υποβάθμιση των δασών στις αναπτυσσόμενες χώρες ευθύνονται για το έκτο περίπου των παγκόσμιων εκπομπών CO₂. 13 εκατομμύρια εκτάρια δασικής έκτασης (όση περίπου η συνολική έκταση της Ελλάδας) καταστρέφονται κάθε χρόνο κάπου στον κόσμο, κυρίως για να δημιουργηθούν αγροκτήματα, ορυχεία και νέες υποδομές. Το μεγαλύτερο μέρος αυτής της υλοτομικής δραστηριότητας είναι παράνομο και γίνεται κατά παράβαση της τοπικής νομοθεσίας.

Αυτό έχει σοβαρές επιπτώσεις για τους ντόπιους πληθυσμούς και συνιστά απειλή για πολύτιμα είδη χλωρίδας και πανίδας. Επιτείνει επίσης το παγκόσμιο πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής, καθώς η μετατροπή των δασών σε άλλες χρήσεις προκαλεί ενδεχομένως σημαντικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου λόγω των πυρκαγιών και της καταστροφής της βλάστησης, οπότε και τα δάση μετατρέπονται σε πηγή CO₂.

3.2 Βιοποικιλότητα και καλή διαβίωση των ζώων

3.2.1 Γενικά

Ένας πυλώνας που αφορά την βιοποικιλότητα και την πανίδα του προορισμού δε θα μπορούσε να λείπει από ένα εγχειρίδιο βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης. Η προστασία της βιοποικιλότητας, του φυσικού μας πλούτου είναι υψηστης σημασίας και θα πρέπει να διαταράσσεται από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Σε περίπτωση που η τουριστική επιχείρηση έρχεται σε επαφή με ζώα ή/και ευαίσθητο περιβάλλον, θα πρέπει να διασφαλιστεί πως ακολουθούνται όλοι οι κανονισμοί και περιορισμοί για την αποφυγή επιβάρυνσης του περιβάλλοντος. Είναι μέγιστης σημασίας η αποφυγή ζημιώσης του περιβάλλοντος τόσο σε επίπεδο της γης που δεσμεύεται από την επιχείρηση όσο και της υποθαλάσσιας ζωής και πιο συγκεκριμένα, σαφάρι, προβολή ζώων σε αιχμαλωσία, φάρμες με είδη υπό εξαφάνιση, υποθαλάσσια επαφή με ζώα σε αιχμαλωσία, ακόμη και αλιεία κτλ.

Σήμερα, ολοένα και περισσότερες δραστηριότητες που αλληλεπιδρούν με την άγρια πανίδα λανσάρονται σε τουριστικά προϊόντα. Κατά συνέπεια απαιτείται η διατήρηση και η προστασία της φύσης ενώ κοινωφελείς δράσεις μπορούν να βοηθήσουν στην περαιτέρω ανάπτυξη καλών πρακτικών.

Δραστηριότητες που έχουν ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα είναι:

- 1. Η προστασία της θαλάσσιας χελώνας Καρέτα – Καρέτα.**
- 2. Η προστασία των πτηνών, πουλιών ειδικά σε περιοχές Natura.**
- 3. Η ανάδειξη της οικοπαρατήρησης η οποία λαμβάνει σημαντική επισκεψιμότητα όταν γίνεται οργανωμένα καθώς έχει σημαντικό κοινό.**
- 4. Η ανάδειξη της προστασίας της θαλάσσιας χελώνας.**

3.2.2 Καλή πρακτική - το παράδειγμα του Αρχέλων

Ο ΑΡΧΕΛΩΝ ιδρύθηκε το 1983 με την ονομασία Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας και είναι μη-κερδοσκοπικό σωματείο με σκοπό την προστασία των θαλάσσιων χελωνών και των βιοτόπων τους. Οι κύριες δράσεις του αφορούν συστηματική παρακολούθηση και έρευνα, διάσωση και περίθαλψη τραυματισμένων και άρρωστων χελωνών καθώς και ευαισθητοποίηση του κοινού.

Συστηματική καταγραφή της αναπαραγωγικής δραστηριότητας της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα, εφαρμογή μέτρων προστασίας και προτάσεων διαχείρισης και ευαισθητοποίηση του κοινού στις σημαντικότερες περιοχές ωτοκίας της (Ζάκυνθο, Πελοπόννησο και Κρήτη) από το 1983.

Συλλογή στοιχείων και συμμετοχή σε έρευνες και πιλοτικές δράσεις διαχείρισης και αποκατάστασης βιοτόπων καθώς και σε δράσεις προστασίας στη θάλασσα.

Οι δράσεις του ΑΡΧΕΛΩΝ βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στην εθελοντική προσφορά στα προγράμματα. Πάνω από 500 εθελοντές από όλο τον κόσμο συμμετέχουν στα προγράμματα για την προστασία των παραλιών ωτοκίας και τη λειτουργία του Κέντρου Διάσωσης και συμβάλουν ουσιαστικά στην προώθηση της Ελληνικής βιοποικιλότητας.

Οι δραστηριότητες του Συλλόγου ΑΡΧΕΛΩΝ περιλαμβάνουν

Περίθαλψη τραυματισμένων θαλάσσιων χελωνών στο Κέντρο Διάσωσης στη Γλυφάδα Αττικής και λειτουργία Δικτύου Διάσωσης στην παράκτια Ελλάδα.

Δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού και περιβαλλοντικής αγωγής οι οποίες προσελκύουν πολλούς επισκέπτες στις περιοχές που λαμβάνουν χώρα.

Πηγή: <https://www.archelon.gr/contents/ournews.php?mid=6&mid2=16&nid=1173>

3.2.3 Η κακοποίηση των ιπποειδών εργασίας (γαιϊδουριών) στα νησιά

Η καλή διαβίωση των ζώων περιλαμβάνεται στη συζήτησή μας για την αειφορία όχι μόνο λόγω της θεμελιώδους σημασίας του σεβασμού των άλλων ζωντανών πλασμάτων, αλλά και λόγω της σημασίας της για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των βιομηχανιών ταξιδιών και φιλοξενίας. Συνεχείς είναι οι καταγγελίες για την κακοποίηση και εκμετάλλευση των γαιϊδουριών στα Ελληνικά νησιά ένα φαινόμενο που η πολιτεία προσπαθεί να οργανώσει με κατάλληλες νομοθετικές ρυθμίσεις όμως ακόμη και σήμερα δεν έχει αντιμετωπιστεί ικανοποιητικά. Αναλυτικά είναι διαθέσιμες εδώ οι σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις <https://www.e-nomothesia.gr/nomikes-plirofories/upokhreoseis-ton-idiokteton-zoon-ergasias.html>

Οι βασικές ανάγκες των ζώων (υπό ανθρώπινη φροντίδα) οι οποίες θα πρέπει να διασφαλίζονται:

Απαλλαγή από την πείνα ή τη δίψα μέσω της άμεσης πρόσβασης σε γλυκό νερό και μιας κατάλληλης διατροφής για τη διατήρηση της πλήρους υγείας και σθένους

Απελευθέρωση από πόνο, τραυματισμό ή ασθένεια με τη μεταχείριση των ζώων με σεβασμό, την εξασφάλιση κατάλληλης διαχείρισης των ζώων και την πρόσβαση στην κτηνιατρική περίθαλψη

Απελευθέρωση από φόβο και αγωνία με την εξασφάλιση συνθηκών και θεραπείας που αποφεύγουν την ψυχική ταλαιπωρία

Πηγή: pexels.com

Επιλογή ενός κατάλληλου περιβάλλοντος, που περιλαμβάνει καταφύγιο και έναν άνετο χώρο ανάπausης

Ελευθερία έκφρασης της κανονικής συμπεριφοράς παρέχοντας επαρκή χώρο, περιβάλλον που μοιάζει με το φυσικό περιβάλλον του ζώου και επιτρέποντας την κοινωνική συμπεριφορά ανά είδος

4 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

4.1 Γενικά

Παραδοσιακά, τα απόβλητα θεωρούνται πηγή ρύπανσης. Ωστόσο, όταν υποβάλλονται στη σωστή διαχείριση, τα απόβλητα μπορούν να μετατραπούν σε πολύτιμη πηγή υλικών, ιδίως όταν πολλά από τα υλικά αυτά αρχίζουν να σπανίζουν. Η οικονομία της ΕΕ χρησιμοποιεί 16 τόνους υλικών ανά άτομο ετησίως, από τα οποία οι 6 τόνοι μετατρέπονται σε απόβλητα, το 50% των οποίων καταλήγει σε χωματερές. Πολλά κράτη μέλη εξακολουθούν να βασίζονται στις χωματερές για τη διαχείριση των αποβλήτων τους, παρότι αυτές δεν είναι βιώσιμες.

Οι χωματερές μπορούν να μολύνουν το έδαφος και να ρυπαίνουν το νερό και τον αέρα. Η ανεξέλεγκτη διάθεση των αποβλήτων μπορεί να συνεπάγεται την απελευθέρωση επικίνδυνων χημικών ουσιών στο περιβάλλον και σοβαρούς κινδύνους για την υγεία. Και πάνω απ' όλα, τα πολύτιμα υλικά που περιέχονται στα απόβλητα χάνονται.

Η καλύτερη επιλογή είναι να πάψουν να παράγονται απόβλητα. Όταν αυτό δεν είναι εφικτό, άλλες καλές επιλογές είναι η επαναχρησιμοποίηση, η ανακύκλωση και η ανάκτηση. Η ορθή διαχείριση των αποβλήτων μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Εξοικονομούνται πολύτιμοι πόροι, αποφεύγονται δαπανηρές διαδικασίες καθαρισμού και προλαμβάνονται προβλήματα υγείας.

Σύμφωνα με μελέτη του 2012, εάν εφαρμόζεται πλήρως το σύνολο της νομοθεσίας της ΕΕ για τα απόβλητα, η Ευρώπη θα εξοικονομήσει 72 δισ. ευρώ ετησίως, ενώ ο κύκλος εργασιών του τομέα της διαχείρισης αποβλήτων και της ανακύκλωσης θα αυξάνεται κατά 42 δισ. ευρώ και θα δημιουργούσε 400.000 θέσεις εργασίας μέχρι το 2020.

Η ΕΕ προσπαθεί να βελτιώσει τη διαχείριση των αποβλήτων στα κράτη μέλη με αδύναμες πολιτικές στον συγκεκριμένο τομέα, προτείνοντας οικονομικά μέτρα, όπως οι φόροι για τις χωματερές, η συλλογή των προϊόντων από τους κατασκευαστές μετά το πέρας του κύκλου ζωής τους και η επιβάρυνση των πολιτών με το κόστος που αντιστοιχεί στα απόβλητα που δημιουργούν.

Οι νόμοι της ΕΕ για αντικείμενα όπως ηλεκτρικές συσκευές, συσκευασίες, μπαταρίες, καθώς και για τις προς απόσυρση αυτοκινήτων, έχουν επιφέρει σημαντικές βελτιώσεις στη συλλογή και διαχείριση των αποβλήτων, πολλά δε προϊόντα περιέχουν πλέον λιγότερο επικίνδυνες ουσίες.

4.2 Απόβλητα και τουριστικός κλάδος

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο τουριστικός κλάδος συνεισφέρει στην παραγωγή 35 εκ τόνων αποβλήτων το χρόνο, ποσότητα που αντιστοιχεί περίπου στο 7% της συνολικής παραγωγής αποβλήτων του κλάδου των υπηρεσιών. Αντίστοιχα είναι και τα στοιχεία στην Ελλάδα όπου η μέση παραγωγή ανά ατομοδιανυκτέρευση στην Ελλάδα υπολογίζεται με εκτιμήσεις σε 1,7-2,5 kg/ατομο-διανυκτέρευση. Έτσι ο ξενοδοχειακός τομέας μαζί με την κρουαζιέρα (27 εκ αφίξεις και επιπλέον 2 εκ κρουαζιέρας) στην Ελλάδα παράγει περίπου 400.000-550.000 τόνους αστικά απόβλητα κατά τη λειτουργία τους, ενώ μαζί με την εστίαση ο αριθμός ανέρχεται περίπου στους 600.000-650.000 τόνους αστικά απόβλητα το χρόνο.

Σε αυτές τις ποσότητες η ανακύκλωση υπολογίζεται σε περίπου 250.000 – 350.000 τόνους ενώ τα οργανικά απόβλητα περίπου σε 200.000 – 250.000 τόνους ανά έτος. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι παραπάνω παραγόμενες ποσότητες προέρχονται από την επιτάμηνη κατά μέσο όρο λειτουργία των τουριστικών επιχειρήσεων, σύμφωνα με το ΙΝΣΕΤΕ. Η διαχείριση των αποβλήτων είναι ουσιαστικής σημασίας για τις τουριστικές επιχειρήσεις και τους προορισμούς ενώ οι επισκέπτες απαιτούν για καθαρό περιβάλλον, χωρίς πλαστικά, ορθή διαχείριση αποβλήτων ακόμη και μηδενικά απόβλητα. Προκειμένου να επιτευχθεί όμως καλύτερη διαχείριση στα θέματα της διαχείρισης των αποβλήτων θα πρέπει να εφαρμοστούν οι αρχές της κυκλικής οικονομίας.

4.3 Κυκλική οικονομία¹

4.3.1 Από την Γραμμική στην Κυκλική οικονομία

Η οικονομία του σήμερα αποτελεί ένα γραμμικό μοντέλο κατανάλωσης πόρων που βασίζεται στη χρήση και απόρριψη φυσικών πόρων, το οποίο ονομάζεται **γραμμική οικονομία**. Η γραμμική οικονομία ανταποκρίνεται στο παραδοσιακό βιομηχανικό μοντέλο που ακολουθεί μια διαδικασία «**παίρνω, φτιάχνω, χρησιμοποιώ και απορρίπτω**». Μέσω αυτής της διαδικασίας οι πρώτες ύλες που παράγονται, μετατρέπονται σε προϊόντα τα οποία αφού χρησιμοποιηθούν, απορρίπτονται ως απόβλητα. Αυτή η γραμμική ροή των πόρων είναι κατάλοιπο των θεωρητικά φθηνών και άφθονων πόρων που οδήγησαν τη βιομηχανία και τις επιχειρήσεις να παράγουν και να προωθούν στους πελάτες τους ολοένα και περισσότερα αγαθά και προϊόντα.

Αυτή η υπερκατανάλωση και ευρεία παραγωγή, δημιουργησε την ανάγκη ενός διαφορετικού μοντέλου οικονομίας.

4.3.1 Τι είναι η κυκλική οικονομία;

Η κυκλική οικονομία αποτελεί ένα πράσινο μοντέλο ανάπτυξης και μέρος του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου οικονομικού μοντέλου.

Η εξασφάλιση των φυσικών πόρων, ο περιορισμός των αποβλήτων αλλά και η μείωση ανάγκης για νέους πόρους είναι κάποιοι από τους λόγους επιλογής του βιώσιμου αυτού οικονομικού μοντέλου. Η κυκλική οικονομία είναι επομένως ένα οικονομικό μοντέλο που εστιάζει στην μείωση της σπατάλης των πόρων, και επικεντρώνεται κυρίως στην αξιοποίηση των ανανεώσιμων πόρων, την ανάκτηση επαναχρησιμοποιούμενων προϊόντων, τη μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, την αύξηση της ανακύκλωσης και την ενεργειακή αντιστάθμιση από την απόρριψη των αποβλήτων.

4.3.3 Ποια είναι τα ωφέλη της κυκλικής οικονομίας;

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κυκλική οικονομία τα οφέλη είναι τα παρακάτω:

μείωση των εκπομπών του θερμοκηπίου από 2% έως 4%,

δημιουργία άνω των 2 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας,

εξοικονόμηση 600 δισ. ευρώ για τις επιχειρήσεις (ισοδυναμεί με το 6%-8% του κύκλου εργασιών τους),

ανάπτυξη έως 6% με ταυτόχρονη εξοικονόμηση πόρων – σήμερα, για παράδειγμα, το 80% των προϊόντων μετατρέπονται σε απόβλητα μέσα στους πρώτους 6 μήνες από τη διάθεσή τους στην αγορά.

¹ https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_en

4.3.4 Αρχές κυκλική οικονομίας

Για να εξηγήσουμε το πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας, θα χρησιμοποιήσουμε τις εννέα αρχές της κυκλικής οικονομίας (9R's) όπως ορίστηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Μάρτιο 2020.

1 Refuse (Αρνούμαι):

Κάνω τα προϊόντα περιττά, καταργώντας τη χρησιμότητα τους ή αντικαθιστώντας την ίδια λειτουργία με ένα ριζικά διαφορετικό (π.χ. Ψηφιακό) προϊόν ή υπηρεσία.

3 Reduce (Μειώνω):

Αυξάνω την αποδοτικότητα στην κατασκευή ή τη χρήση προϊόντων, καταναλώνοντας λιγότερους φυσικούς πόρους και υλικά.

5 Repair (Επιδιορθώνω):

Επισκευάζω και συντηρώ ελαττωματικά προϊόντα, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σύμφωνα με την αρχική τους λειτουργία.

7 Remanufacture (Ανακατασκευάζω):

Χρησιμοποιώ μέρη ενός προϊόντος προς απόρριψη σε ένα νέο προϊόν με την ίδια λειτουργία,

9 Recycle (Ανακυκλώνω):

Ανακτώ υλικά προς χρήση από τα απόβλητα.

2 Rethink (Επανεξετάζω):

Εντατικοποιώ τη χρήση των προϊόντων (π.χ., μέσω μοντέλων προϊόν ως υπηρεσία, κοινή χρήση, επαναχρησιμοποίηση, κλπ.).

4 Reuse (Επαναχρησιμοποιώ):

Επαναχρησιμοποιώ ένα προϊόν που εξακολουθεί να είναι σε καλή κατάσταση και πληροί την αρχική του λειτουργία για τον ίδιο σκοπό που σχεδιάστηκε.

6 Refurbish (Επισκευάζω):

Επαναφέρω ένα παλιό προϊόν φέρνοντας το στο σήμερα (σε καθορισμένο επίπεδο ποιότητας).

8 Repurpose (Βρίσκω νέα χρήση):

Χρησιμοποιώ ένα περιττό προϊόν ή εξαρτήματα του σε ένα προϊόν με διαφορετική λειτουργία,

4.3.5. Εθνικό σχέδιο για την κυκλική οικονομία

Πηγή: <https://ypen.gov.gr/perivallon/kykliki-oikonomia/>

Το εθνικό σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία περιλαμβάνει **71 δράσεις** που θα επιτρέψουν να καταστεί η οικονομία της χώρας βιώσιμη και ταυτόχρονα ανταγωνιστική στο χρονικό πλαίσιο 2021-2025.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στο νέο σχέδιο περιλαμβάνονται δράσεις που κατανέμονται σε 5 βασικούς Άξονες:

- ▶ βιώσιμη παραγωγή και βιομηχανική πολιτική, π.χ. οικολογικός σχεδιασμός, οικολογική πιστοποίηση, βιομηχανική συμβίωση, φορολογικές απαλλαγές,
- ▶ βιώσιμη κατανάλωση, π.χ. προώθηση πράσινων δημόσιων συμβάσεων, υπηρεσίες επισκευής, επαναχρησιμοποίησης,
- ▶ λιγότερα απόβλητα με μεγαλύτερη αξία, π.χ. χρηματοδοτικά προγράμματα για πρόληψη, θεσμικό πλαίσιο για πρόληψη,
- ▶ οριζόντιες δράσεις, π.χ. εθνικό παρατηρητήριο, εθελοντικές συμφωνίες, συντονιστικό όργανο, δείκτες,
- ▶ συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα π.χ. πλαστικά προϊόντα, μπαταρίες και οχήματα.

Οι πρώτες δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση είναι:

- Έκδοση του Νόμου 4736/2020 για την εναρμόνιση της Οδηγίας 904/2019 για τη μείωση των επιπτώσεων από τη χρήση πλαστικών προϊόντων μιας χρήσης.
- Προετοιμασία Σχεδίου Νόμου για τις «Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις» (ολοκληρώθηκε η διαδικασία διαβούλευσης).
- Απονομή Οικολογικού Σήματος για προϊόντα από διάφορες κατηγορίες (διευρύνονται και σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες).
- Έκδοση προδιαγραφών για ένταξη έργων που προωθούν την κυκλική οικονομία σε διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα ΕΣΠΑ κ.ά.

Για την καλύτερη δημιουργία και ανάλυση των δράσεων, δύο Επιτροπές του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχουν συσταθεί:

- η Διυπουργική επιτροπή για την Κυκλική Οικονομία με σκοπό το συντονισμό των δράσεων σε εθνικό επίπεδο και
- το Εθνικό Συμβούλιο Κυκλικής Οικονομίας, το οποίο αποτελεί γνωμοδοτική Επιτροπή φορέων της Παραγωγής για τον καθορισμό στρατηγικών προτεραιοτήτων για την κυκλική οικονομία.

και βρίσκονται σε συνεργασία με υποομάδες εμπειρογνωμόνων που λειτουργούν υποστηρικτικά με εξειδικευμένο αντικείμενο και συγκεκριμένα:

- για το "Sustainable Financing" και
- για τη "Βιομάζα".

4.4 Το πρόβλημα των πλαστικών και η διαχείριση τους

4.4.1 Χρήση πλαστικών και εθνική νομοθεσία

Το πλαστικό βρίσκεται παντού στην καθημερινότητά μας. Μέσα σε μόλις λίγες δεκαετίες κατάφερε να εδραιωθεί και πλέον είναι βασικό συστατικό σε τεράστια ποικιλία αντικειμένων και υλικών λόγω των χαρακτηριστικών του (είναι εύκαμπτο, ανθεκτικό και ελαφρύ) και της χαμηλής του τιμής. Επειδή ένα μεγάλο μέρος του χρησιμοποιείται για την κατασκευή μιας ευρείας ποικιλίας συσκευασιών μιας χρήσης, το πλαστικό είναι το τέλειο σύμβολο του σπάταλου τρόπου ζωής που χαρακτηρίζει την εποχή μας. Δεδομένης της εκτεταμένης και μαζικής χρήσης των πλαστικών μιας χρήσης και της ανεπάρκειας των συστημάτων διαχείρισης απορριμμάτων, οι επιστήμονες εκτιμούν ότι περίπου 4,8 - 12,7 εκατομμύρια τόνοι πλαστικού καταλήγουν κάθε χρόνο στους ακεανούς μας, ενώ στη Μεσόγειο επιπλέουν 1.455 τόνοι πλαστικού. Στην Ελλάδα από τους 180.000 - 300.000 τόνους πλαστικής συσκευασίας που παράγονται ετησίως, μόνο ένα μικρό ποσοστό ανακυκλώνεται. Το υπόλοιπο καταλήγει στις χωματερές, τις πόλεις και τις θάλασσές μας. Καθημερινά στη χώρα μας σερβίρονται κατά μέσο όρο 1.000.000 πλαστικά ποτήρια μόνο για καφέ. Το πρόβλημα και στην Ελλάδα είναι λοιπόν εμφανές στις παραλίες ενώ υπάρχουν και εκατομμύρια μικροπλαστικά.

Πλαστικά

Πόσα χρόνια χρειάζονται για να αποσυντεθούν;

Πετονιά	 +/- 600 χρόνια
Μπουκάλι	 +/- 500 χρόνια
Μαχαιροπίρουνα	 +/- 400 χρόνια
Αναπτήρας	 100 χρόνια
Ποτήρι	 65 - 75 χρόνια
Σακούλα	 55 χρόνια
Δέρμα παπουτσιού	 10 - 20 χρόνια
Αποτσίγαρο	 1 - 5 χρόνια
Μπαλόνι	 6 μήνες

Η ΕΕ τα τελευταία χρόνια έχει δημιουργήσει μια σειρά πρωτοβουλιών και διαδικασιών σχετικά με τα πλαστικά στα πλαίσια της Ευρώπης, αλλά σύμφωνα και με τη νέα εθνική νομοθεσία Ν. 4736/2020 ισχύουν τα παρακάτω:

- » **Αποσύρονται από τον Ιούλιο του 2021** μια σειρά πλαστικών (καλαμάκια, μαχαιροπήρουνα, πάτα, ποτήρια και περιέκτες τροφίμων από φελιζόλ, αναδευτήρες, στηρίγματα για μπαλόνια, μπατονέτες, καθώς και πάσης φύσεως προϊόντα που διασπώνται σε μικροπλαστικά), ενώ στο Δημόσιο η εφαρμογή της απόσυρσης ξεκινά 6 μήνες νωρίτερα.
- » Οι επιχειρήσεις εστίασης υποχρεούνται να διαθέτουν επαναχρησιμοποιούμενα σκεύη, αλλά και να κάνουν έκπτωση στους πελάτες που έχουν δικά τους.
- » Επίσης, θεσμοθετείται η επιβράβευση της ανακύκλωσης, καθώς κάθε πολίτης που θα επιστρέψει το πλαστικό μπουκάλι του στο σημείο πώλησης θα πάίρνει πίσω το επιπλέον ποσό της εγγύησης, δηλαδή θα λαμβάνει πίσω τα λίγα λεπτά του ευρώ που έδωσε κατά την αγορά του.

Πηγή: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/index_en

Στόχος είναι η πρόληψη και η μείωση του αντίκτυπου ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον, ιδίως στο υδατίνο περιβάλλον, και στην ανθρώπινη υγεία, καθώς και η προώθηση της μετάβασης σε κυκλική οικονομία με καινοτόμα και βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα, προϊόντα και υλικά, συμβάλλοντας έτσι στην αποδοτική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Πλαστικά με περιορισμό διάθεσης στην αγορά (από Ιούλιο του 2021)

- » **Μπατονέτες** (εξαιρούνται αυτές που εμπίπτουν στην Οδηγία 90/385/ΕΕ ή 93/42/ΕΕ (medical device))
- » **Μαχαιροπήρουνα** (πιρούνια, μαχαίρια, κουτάλια, ράβδους φαγητού/chopsticks)
- » **Πιάτα**
- » **Καλαμάκια** (εξαιρούνται αυτές που εμπίπτουν στην Οδηγία 90/385/ΕΕ ή 93/42/ΕΕ (medical device))
- » **Ράβδοι/sticks για μπαλόνια** (εκτός από μπαλόνια για βιομηχανικές ή επαγγελματικές χρήσεις και εφαρμογές που δεν διανέμονται στους καταναλωτές συμπεριλαμβανομένων και των μηχανισμών τους)
- » **Αναδευτήρες ποτών**
- » **Περιέκτες ποτών** από διογκωμένο πολυστυρένιο και τα καπάκια και τα καλύμματα τους
- » **Περιέκτες τροφίμων** από διογκωμένο πολυστυρένιο με ή χωρίς κάλυμμα εντός των οποίων τοποθετούνται τρόφιμα που προορίζονται: Α) για άμεση κατανάλωση εντός και εκτός του καταστήματος Β) σηνύθως καταναλώνονται από το δοχείο Γ) είναι έτοιμα για κατανάλωση χωρίς περαιτέρω προετοιμασία π.χ. Μαγείρεμα, βράσιμο, ζέσταμα
- » **Κυπελάκια** από διογκωμένο πολυστυρένιο και τα καπάκια και τα καλύμματα τους
- » **Προϊόντα** από οξοδιασπώμενη πλαστική ύλη

Περιορισμός Διάθεσης στην Αγορά

- » **Μαχαιροπήρουνα, καλαμάκια, αναδευτήρες ποτών, πιάτα**
- » **Πλαστικά μιας χρήσης που εμπίπτουν στο πλαίσιο της Οδηγίας**
- » **Πιάτα, μαχαιροπήρουνα, καλαμάκια, αναδευτήρες μιας χρήσης, φτιαγμένα εξ ολοκλήρου από πλαστικό.**
- » **Πιάτα, μαχαιροπήρουνα, καλαμάκια, αναδευτήρες μιας χρήσης, φτιαγμένα εν μέρη από πλαστικό (π.χ. Επένδυση από πλαστικό).**
- » **Πλαστικό καλαμάκι μιας χρήσης ενσωματωμένο σε δοχείο φαγητού.**
- » **Πλαστικά μαχαιροπήρουνα μιας χρήσης ενσωματωμένα σε συσκευασία τροφίμων**

Είδη που εξαιρούνται από τις πρόνοιες της Οδηγίας

- » **Πιάτα, μαχαιροπήρουνα, καλαμάκια, αναδευτήρες μιας χρήσης, που δεν είναι φτιαγμένα από πλαστικό (π.χ. Χαρτί ή με βάση το ξύλο χωρίς πλαστική επένδυση)**
- » **Πιάτα, μαχαιροπήρουνα, καλαμάκια, αναδευτήρες πολλαπλών χρήσεων, που δεν είναι φτιαγμένα από πλαστικό αλλά από ανθεκτικό υλικό (π.χ. κεραμικά ή μεταλλικά με πλαστική επένδυση).**
- » **Πιάτα, μαχαιροπήρουνα, καλαμάκια, αναδευτήρες πολλαπλών χρήσεων, που είναι σχεδιασμένα και τοποθετημένα στην αγορά με στόχο να χρησιμοποιούνται περισσότερες από μια φορές από τον καταναλωτή.**
- » **Πλαστικά καλαμάκια που παρέχονται για χρήση ως ιατρικό βοήθημα.**

Η τουριστική βιομηχανία λοιπόν θα πρέπει να αναλάβει δράση στο πρόβλημα των πλαστικών ακολουθώντας τις παρακάτω πρακτικές

- Τη κατάργηση των πλαστικών μιας χρήσης όπως αυτά ορίζονται από την Ε.Ε.
- Τη μείωση των πλαστικών γενικότερα
- Την επαναχρησιμοποίηση διαφόρων πλαστικών και υλικών.
- Την αντικατάσταση ειδών με φυτικές λύσεις .
- Την ανακύκλωση.

Τα παραπάνω θα πρέπει να γίνουν με ένα αναλυτικό πλάνο το οποίο θα επιθεωρείται και θα ελέγχεται.

4.4.2 Τύποι και είδη πλαστικών

(PET)

Φιάλες νερού, αναψυκτικών και άλλων δροσιστικών ποτών, δοχεία για σαλάτες, μπουκάλια ελαιόλαδου κλπ Είναι για μία χρήση και μόνο (περιέχει αντιμόνιο)

(HDPE)

Συσκευασίες απορρυπαντικών, γάλακτος, αφρόλουτρα, καρέκλες, φλιτζάνια, παιχνίδια κλπ

(PVC)

Συσκευασίες, πλαστικοί σωλήνες, σωλήνες καλωδιώσεων, παράθυρα κλπ

(LDPE)

Πλαστικές μεμβράνες, πλαστικό ύφασμα, σακούλες ένδυσης, χάρτινα κουτιά χυμού και γάλακτος, φιάλες κλπ.

(PP)

Μπουκάλια φαρμάκων, καλαμάκια, δοχεία γιασουρτιού και βουτύρου, εξαρτήματα αυτοκινήτων, μοκέτες κλπ.

(PS)

Κουτιά αυγών, κύπελλα, δοχεία τροφίμων, πλαστικά πιρούνια, συσκευασία αφρού κλπ.

(OTHER)

Πολυεστέρες, ακρυλικά, τεφλόν, σιλικόνη, εξαρτήματα αυτοκινήτων, γυαλιά ηλίου κλπ.

4.4.3 Σημάνσεις πλαστικών

Χάρτινα ποτήρια με επίστρωση πλαστικού (PE ή PLA)

Πλαστικά ποτήρια

Υγρά μαντηλάκια προσωπικής υγιεινής ή οικιακής χρήσης

5 ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ²

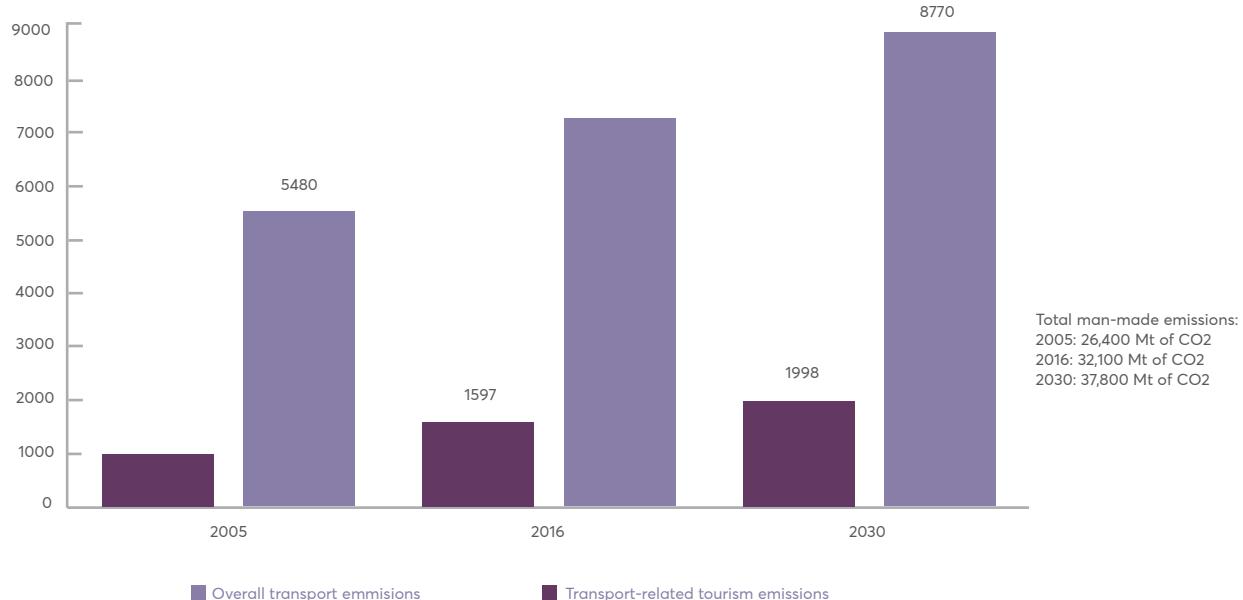
5.1 Μεταφορές στον τουριστικό κλάδο και εκπομπές αερίων θερμοκηπίου

Ο αριθμός των τουριστών που ταξιδεύει εκτός συνόρων υπολογίζεται να φτάσει τα 1,8 δισεκατομμύρια το χρόνο μέχρι το 2030, σύμφωνα με τους υπολογισμούς του UNWTO. Παράλληλα, υπολογίζεται να αυξηθούν στα 15,6 δισεκατομμύρια οι αφίξεις εσωτερικού τουρισμού. Αυτή η αύξηση θα επιφέρει μεγάλες ευκαιρίες όπως κοινωνική και οικονομική εξέλιξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Την ίδια στιγμή βέβαια, ανεβαίνουν και οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που σχετίζονται με τον τουριστικό κλάδο, δυσκολεύοντας με αυτόν τον τρόπο να εκπληρωθούν οι στόχοι της Συμφωνίας των Παρισίων.

Σύμφωνα με προηγούμενες έρευνες για την Κλιματική Αλλαγή και τον Τουρισμό, το 2005 οι εκπομπές άνθρακα σχετικές με την μετακίνηση έφτασαν τους 982 δισεκατομμύρια τόνους αερίων, περιλαμβάνοντας επισκέπτες που διανυκτέρευσαν και μη. Αυτό αναπαριστά το 18% των συνολικών εκπομπών που προέρχονται από μετακινήσεις και το 3,7% των γενικότερων εκπομπών (26.400 εκατομμύριο τόνοι). Το 2016, έντεκα χρόνια αργότερα δηλαδή, οι διεθνείς αφίξεις τουριστών έφτασαν το 1,2 δισεκατομμύρια, παρουσιάζοντας 65% αύξηση σε σχέση με το 2005.

Το 2030, ο συνολικός αριθμός τουριστικών ταξιδιών αναμένεται να φτάσει τα 37,4 δισεκατομμύρια, εκ των οποίων τα 17,4 δισεκατομμύρια θα αποτελούνται από διεθνείς και εσωτερικές αφίξεις (1,8 billion international/15,6 billion domestic). Οι συνολικές εκπομπές σχετικές με τις μετακινήσεις στο πλαίσιο του τουρισμού το 2030, υπολογίζονται στους 1,998 εκατομμύρια τόνους διοξειδίου του άνθρακα, εκ των οποίων οι 1,768 χιλιάδες τόνοι αφορούν όλες τις εκπομπές διανυκτέρευσης ενώ οι αυθημερόν επισκέπτες για τους 230 εκατομμύρια τόνους. Αυτό το ποσό φτάνει το 23% των εκτιμώμενων εκπομπών μετακινήσεων.

Overall transport emissions and transport-related emissions from tourism,
2005, 2016 and 2030 (Mt of CO2)

Notes: New tourism-related transport demand model development for this study.

Sources: Based on UNWTO, ITF, IEA, IATA and Amadeus data.

Οι εκπομπές άνθρακα του τουριστικού τομέα σχετικά με τις μετακινήσεις παραμένουν μία μεγάλη δοκιμασία και έχουν ανάγκη από προσεκτική και αποτελεσματική συνεργασία με τον κλάδο των μετακινήσεων να στελεχωθεί η δέσμευση επιτάχυνσης της απαλλαγής από εκπομπές του άνθρακα και επίτευξη του βέλτιστου σεναρίου. Παρόλα αυτά, ο τουριστικός τομέας δεν μπορεί να είναι ακόμη εξαρτώμενος στις στρατηγικές απανθρακοποίησης άλλων σχετικών τομέων αλλά πρέπει να καθορίσει μόνος του ένα εξίσου βέλτιστο σενάριο πέραν των μεταφορών. Ένα σενάριο όπου ο τουρισμός θα μεταμορφωθεί και θα απομακρυνθεί σημαντικά από τις εκπομπές ώστε να φτάσει τους συμφωνηθέντες όρους των συμφωνιών. Μετατρέποντας τον τουρισμός λόγω της κλιματικής αλλαγής, προκύπτει η ανάγκη υιοθέτησης ενός δρόμου με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και την ευαισθητοποίηση και βελτίωση σαν κύριους άξονες. Η ευαισθητοποίηση, θα επιτευχθεί μέσω της καταμέτρησης και της αναφοράς των εκπομπών που έχουν να κάνουν με τουριστικές δραστηριότητες και τη θέσπιση στόχων με βάση τα ανάλογα στοιχεία. Η βελτίωση τους από την άλλη πλευρά, θα συμβεί μέσω των οργάνων και των στρατηγικών για την κλιμάκωση και προσαρμογή στον τουριστικό τομέα, περιλαμβάνοντας όλους τους αρμόδιους φορείς.

Συνοψίζοντας, η θέσπιση κλιματικών στόχων σχετικά με τις μετακινήσεις που αφορούν τον τουριστικό κλάδο αποτελεί αναγκαιότητα και καλεί τόσο το UNWTO, τα Κράτη Μέλη αλλά και τους ανάλογους υπευθύνους να λάβουν άμεσες αποφάσεις.

5.2 Καλή πρακτική - Interrail το παράδειγμα της Ευρώπης³

Τα τρένα είναι η καταλληλότερη μορφή μεταφοράς για κοντινούς και μακρινούς προορισμούς. Μέχρι περίπου 1.000 – 1.500 χλμ απόσταση το τρένο (υψηλής ταχύτητας) είναι μια καλή εναλλακτική λύση εν σχέσει με το αεροπορικό ταξίδι, ειδικά για ένα ταξίδι από το κέντρο μιας πόλης στο κέντρο κάποιας άλλης.

Συγκρίνοντας το συνολικό χρόνο ταξιδίου, το ταξίδι με το τρένο είναι συνήθως λιγότερο χρονοβόρο και λιγότερο ακριβό από το ταξίδι με αεροσκάφος

6 ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

6.1 Γενικά

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), το 15% του παγκόσμιου πληθυσμού (1 δισεκατομμύριο άνθρωποι) ζει με κάποια μορφή αναπηρίας. Η προσβασιμότητα για όλους στις τουριστικές εγκαταστάσεις, προϊόντα και υπηρεσίες θα πρέπει να αποτελεί κεντρικό μέρος κάθε υπεύθυνης και βιώσιμης τουριστικής πολιτικής. Η προσβασιμότητα δεν αφορά μόνο τα ανθρώπινα δικαιώματα. Είναι μια επιχειρηματική ευκαιρία για προορισμούς και εταιρείες να αγκαλιάσουν όλους τους επισκέπτες και να ενισχύσουν τα έσοδά τους.

6.2 Καλή πρακτική - σύστημα προσβασιμότητας Sea Track⁴

Το SEATRAC αποτελεί τη μοναδική λύση παγκοσμίως που επιτρέπει τη δυνατότητα σε άτομα με αναπηρία και κινητικά προβλήματα να μπουν στη θάλασσα αυτόνομα. Πρόκειται για πατέντα του Πανεπιστημίου Πατρών που έδωσε για πρώτη φορά αυτονομία σε άτομα με κινητικά προβλήματα.

Αποτελείται βασικά από ένα μηχανισμό αποτελούμενο από ράγες σταθερής τροχιάς μέσα στις οποίες ένα ειδικά διαμορφωμένο κάθισμα μπορεί να κινηθεί μέσα και έξω από το νερό.

Ελέγχεται μέσω τηλεχειριστηρίου. Έτσι, δεν χρειάζεται εκπαίδευση του τελικού χρήστη.

Το SEATRAC είναι ένα κίνητρο για τα άτομα με αναπηρία να επισκεφτούν παραλίες, να κοινωνικοποιηθούν και να διασκεδάσουν. Επίσης, είναι βοηθητικό εργαλείο για τις οικογένειες και τους φροντιστές των ατόμων με αναπηρία να απολαύσουν πιο εύκολα τη θάλασσα. Τα χαρακτηριστικά του έχουν ως εξής:

Χρησιμοποιεί ηλιακή ενέργεια σαν τη μόνη πηγή για την τροφοδοσία του.

Δεν έχει μόνιμο χαρακτήρα. Η συσκευή μπορεί να εγκατασταθεί κατά προτίμηση στην αρχή της θερινής περιόδου και να απεγκατασταθεί στο τέλος της. Δεν επιφέρει αλλοιώσεις στο περιβάλλον ούτε έχει μόνιμες επιπτώσεις σε αυτό.

4 1) <https://seatrac.gr/el/>, 2) <https://www.amea-care.gr>

6.3 Εθνική νομοθεσία για προσβασιμότητα

Η Εθνική νομοθεσία ρυθμίζει τα θέματα της προσβασιμότητας οι οποίες είναι διαθέσιμες εδώ

<https://ypen.gov.gr/chorikos-schediasmos/elegchos-domime-nou-perivallontos/prosvasimotita/>

7 ΔΙΑΜΟΝΗ – ΠΡΑΣΙΝΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ – ΕΣΤΙΑΣΗ

7.1 Ξενοδοχεία

Τα ξενοδοχεία παρουσιάζουν πολλές ευκαιρίες για την προώθηση της αειφορίας μέσω των πολιτικών που ακολουθούν σε πελάτες και εργαζόμενους ενώ μπορούν να επιφέρουν θετικό αντίκτυπο στην τοπική κοινότητα με την προσφορά εργασίας, την αγορά των τοπικών προϊόντων αλλά και μειωμένου περιβαλλοντικού αντίκτυπου που μπορούν να έχουν στη λειτουργία τους. Τα περιβαλλοντικά θέματα που καλούνται να διαχειριστούν είναι η κατανάλωση ενέργειας, η κατανάλωση νερού, τα απόβλητα, η φύση και η ρύπανση. Η πιστοποίηση των καλών πρακτικών και προσπαθειών μπορεί να γίνει με μια σειρά από πρότυπα όπως το Travelife, το EU Eco label, το Green key και άλλα.

7.2 Εστίαση

Τα ξενοδοχεία παρουσιάζουν πολλές ευκαιρίες για την Η εστίαση παίζει ουσιαστικό ρόλο στην προώθηση του βιώσιμου τουρισμού. Αποτελεί μέρος της κουλτούρας, βοηθάει μέσω των προϊόντων να αναδειχθεί ο τόπος, παρέχει σημαντική απασχόληση και μέρος της συνολικής εμπειρίας των ταξιδιωτών. Είναι προτιμότερο να σερβίρονται στους τουρίστες τρόφιμα που παράγονται τοπικά. Αυτή η πρακτική ενισχύει την τοπική οικονομία μέσω της προμηθευτικής αλυσίδας παραγωγής τροφίμων, της διανομής και των πωλήσεών τους. Υποστηρίζει επίσης τις παραδοσιακές θέσεις εργασίας και δημιουργεί νέες ευκαιρίες απασχόλησης. Περιορίζει τη διαρροή του τουριστικού εισοδήματος με την αποφυγή της εισαγωγής (ξένων) τροφίμων. Επιπλέον, μειώνει την απόσταση που «διανύουν» τα τρόφιμα, δηλαδή την απόσταση μεταξύ του τόπου παραγωγής τροφίμων έως το τελικό σημείο της κατανάλωσής τους, εξοικονομώντας μέσα μεταφοράς και ενέργεια. Με βάση τα παραπάνω, τα εστιατόρια καλούνται να συνδράμουν στην αειφορία μέσω της γαστρονομίας.

7.2.1 Καλή πρακτική - Το Ελληνικό πρωϊνό

Το «Ελληνικό Πρωινό» αποτελεί εγχείρημα του Ελληνικού Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος που στόχο έχει να συνδέσει το γαστρονομικό πλούτο της χώρας μας με την εμπειρία του επισκέπτη των ξενοδοχείων. Σκοπός του είναι να προωθήσει τη γαστρονομική κληρονομιά του κάθε τόπου μέσα από ένα πρόγραμμα σχεδιασμένο να ξεχωρίσει προϊόντα και σπεσιαλιτέ από την κάθε περιοχή. Τα κριτήρια είναι διαθέσιμα στον παρακάτω ιστότοπο <https://www.greekbreakfast.gr/>

7.3 Ενθύμιο - σουβενίρ

Μερικά ενθύμια παράγονται μαζικά και εισάγονται προς πώληση στους προορισμούς. Άλλα ενθύμια παράγονται χειρωνακτικά στον ίδιο τον προορισμό. Η αγορά των τοπικά παραγόμενων ενθυμίων μπορεί να ενισχύσει τη συντήρηση των παραδοσιακών δεξιοτήτων βιοτεχνίας και να υποστηρίξει την τοπική απασχόληση. Τα ενθύμια μπορούν να παραχθούν κατά τη διάρκεια της χαμηλής τουριστικά περιόδου και να πωληθούν κατά τη διάρκεια της υψηλής τουριστικά περιόδου, κάτι που βοηθά να αποφευχθεί η εποχικότητα της απασχόλησης. Σε μερικές περιπτώσεις είναι ωφέλιμο για την τοπική οικονομία να προσαρμοστούν τα ενθύμια και τα χειροποίητα αντικείμενα στις ανάγκες και προτιμήσεις των επισκεπτών τουριστών.

Η επιλογή παραδοσιακών ενθυμίων θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα στα διάφορα σημεία πώλησης σουβενίρ.

8 ΑΓΟΡΕΣ – ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

8.1 Βιώσιμες προμήθειες

Οι προμήθειες αγγίζουν τα πάντα, από την αγορά οχημάτων γραφείου, προϊόντων υγείας και προϊόντα επισιτισμού μέχρι την προμήθεια ενεργειακών συστημάτων καθώς και συμβουλευτικές υπηρεσίες. Όλες αυτές οι δραστηριότητες σε συνδυασμό αποτελούν ένα πολύ σημαντικό πλαίσιο λειτουργίας των τουριστικών επιχειρήσεων το οποίο θα πρέπει να ρυθμιστεί με τις αρχές της βιωσιμότητας.

Βιώσιμες προμήθειες σημαίνει να διασφαλίζουμε ότι τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που αγοράζουμε είναι όσο το δυνατόν πιο βιώσιμα, με τις χαμηλότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τα πιο θετικά κοινωνικά αποτελέσματα.

Οι βιώσιμες προμήθειες είναι η ενσωμάτωση των αρχών της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) στις διαδικασίες και τις αποφάσεις προμηθειών των εταιριών διασφαλίζοντας παράλληλα ότι πληρούνται οι απαιτήσεις των ενδιαφερομένων μερών. Οι βιώσιμες προμήθειες ενσωματώνουν προδιαγραφές, απαιτήσεις και κριτήρια που είναι συμβατά με την προστασία του περιβάλλοντος και της κοινωνίας στο σύνολό της. Περιλαμβάνει πολλά ζητήματα πέρα από, για παράδειγμα, την παιδική εργασία ή τη χρήση επιβλαβών χημικών ουσιών που μπορούν να επηρεάσουν τους ανθρώπους ή το περιβάλλον.

Η δέσμευση για βιώσιμες προμήθειες διασφαλίζει ότι οι βασικές αξίες βιωσιμότητας μιας εταιρείας είναι καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των προϊόντων και των υπηρεσιών της. Η καλύτερη πρακτική ξεκινά με τη δημιουργία μια πολιτικής βιώσιμων αγορών, με την αξιολόγηση των προμηθευτών και στη προώθηση των βασικών αρχών που αναφέρονται παραπάνω. Η Στρατηγική Προμηθειών θα πρέπει να αποτελεί δέσμευση του οργανισμού να πραγματοποιήσει τα οφέλη που προσφέρει οι βιώσιμες προμήθειες με τους παρακάτω τρόπους:

- ▶ Ενσωμάτωση κριτηρίων βιωσιμότητας στις αξιολογήσεις αγορών του οργανισμού.
- ▶ Ανάπτυξη μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολογήσεων για την προώθηση της συμμόρφωσης των προμηθευτών στην αλυσίδα εφοδιασμού.
- ▶ Τόνωση της καινοτομίας μέσω crowd-sourcing, λειτουργικών προδιαγραφών και πιλοτικής εφαρμογής άλλων καινοτόμων τεχνολογιών.
- ▶ Καλύτερη ενοποίηση των προμηθειών με βιώσιμα κριτήρια στη λειτουργίες του οργανισμού.
- ▶ Ενίσχυση των ήδη υψηλών προτύπων διαφάνειας.

Οι πολιτικές και οι στρατηγικές για βιώσιμες προμήθειες βασίζονται στην ανάγκη να προστατεύονται από το μέλλον, κυρίως γύρω από τη σπανιότητα της προσφοράς, την ικανότητα αντιμετώπισης της ζήτησης των αναδυόμενων αγορών, τις πιέσεις που προκαλούνται από το κόστος και την ικανότητα μείωσης του κόστους μέσω της μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας και απόβλητα.

Οι βιώσιμες προμήθειες μπορούν να βοηθήσουν τις εταιρείες να προστατεύσουν τη φήμη της επωνυμίας τους, καθώς απαιτεί από αυτές να αναπτύξουν ισχυρή διαχείριση κινδύνου. Αυτό τους δίνει τη δυνατότητα να εντοπίζουν καλύτερα τους προβληματικούς προμηθευτές και να αντιμετωπίζουν αδύναμες περιοχές στην αλυσίδα εφοδιασμού τους που έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν σκάνδαλα και κακή δημοσιότητα.

8.2.1 Καλή πρακτική - Αγορά πιστοποιημένου χαρτιού⁵

Το «Ελληνικό Πρωινό» αποτελεί εγχείρημα του Ελληνικού Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος που στόχο έχει να συνδέσει το γαστρονομικό πλούτο της χώρας μας με την εμπειρία του επισκέπτη των ξενοδοχείων. Σκοπός του είναι να προωθήσει τη γαστρονομική κληρονομιά του κάθε τόπου μέσα από ένα πρόγραμμα σχεδιασμένο να ξεχωρίσει προϊόντα και σπεσιαλιτέ από την κάθε περιοχή. Τα κριτήρια είναι διαθέσιμα στον παρακάτω ιστότοπο <https://www.greekbreakfast.gr/>

9 ΒΙΩΣΙΜΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ

9.1 Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και προορισμός⁶

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO) εκφράζει πως, "Ο τουρισμός αντιλαμβάνεται πλήρως τις παρούσες, και μέλλουσες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις, ενώ ανταποκρίνεται στις ανάγκες των επισκεπτών, της βιομηχανίας, του περιβάλλοντος και των κοινωνιών".

Δεδομένου ότι η τουριστική βιομηχανία αποτελεί μία ακμάζουσα δύναμη και τα ποσοστά των τουριστών αυξάνονται, η προστασία του τουριστικού προϊόντος θεωρείται αναγκαία ώστε να διατηρηθεί και να έχει τη δυνατότητα να ακμάσει περαιτέρω για τις υπόλοιπες γενιές. Η βιωσιμότητα άλλωστε δεν είναι απλά ένας στόχος αλλά μία μόνιμη διαδικασία εξέλιξης και βελτίωσης. Η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στοχεύει στο σχεδιασμό, την εξέλιξη και την διαχείριση του τουρισμού με τρόπο που προστατεύει:

- » από τις αρνητικές επιρροές του κλάδου, προωθώντας οφέλη σε ανθρώπους και κοινωνίες,
- » τις φυσικές πηγές και την βιοποικιλότητα,
- » τις πολιτισμικές παραδόσεις και κληρονομιά,
- » τις τοπικές κοινωνίες και νοικοκυριά,
- » το ευ ζην και την ποιότητα ζωής.

Το τουριστικό προϊόν είναι ο ίδιος ο προορισμός και κατ' επέκταση οι επιχειρήσεις που τον στελεχώνουν. Προορισμοί λοιπόν, επιχειρήσεις και επισκέπτες λειτουργούν ως άμεση επιρροή στο τουριστικό προϊόν και την οικονομική δραστηριότητα γύρω από αυτό. Πιο συγκεκριμένα, πολιτικοί φορείς, υπεύθυνοι τουριστικών επιχειρήσεων και προορισμών, τουριστικοί πράκτορες, κάτοικοι, τοπικές κοινωνίες και επισκέπτες βρίσκονται στην πρώτη γραμμή προς τον αειφόρο τουρισμό.

Οι άξονες της βιωσιμότητας επομένως που έχουμε ήδη αναφέρει, χωρίζονται και με βάση την ανθρώπινη δραστηριότητα, τον ίδιο τον πλανήτη αλλά και το κέρδος. Αρχικά, ο πρώτος άξονας, που αφορά τους ανθρώπους, σχετίζεται με την προστασία των κοινωνικοπολιτικών ενδιαφερόντων ενός προορισμού. Μέσω αυτού, θα προστατεύει η τοπική κοινωνία, θα ενισχυθεί το ανθρώπινο δυναμικό και η ενασχόληση των κατοίκων καθώς και θα βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας. Επιπρόσθετα, θα διαφυλαχθεί ο πολιτισμός και η πολιτιστική ιδιαιτερότητα της κοινότητας. Ένας ακόμη άξονας ο οποίος αποτελεί κομμάτι της βιωσιμότητας σχετίζεται με τον ίδιο τον πλανήτη δηλαδή το φυσικό περιβάλλον και την προστασία του.

Αφορά τη χλωρίδα, πανίδα, το νερό, το κλίμα και το έδαφος ενός προορισμού. Τέλος, ο τρίτος και τελευταίος άξονας αφορά το ίδιο το κέρδος και τους οικονομικούς παράγοντες που επηρεάζουν την ευημερία των τοπικών πληθυσμών είτε αυτό έχει να κάνει με οικονομικές συμφωνίες είτε με θέσεις εργασίας.

Σε πιο πρακτικό επίπεδο, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO), ο βιώσιμος τουρισμός θα πρέπει να:

κάνει την βέλτιστη χρήση των περιβαλλοντικών επιλογών που αποτελούν κλειδί για την τουριστική εξέλιξη, διατηρώντας την αναγκαία οικολογική διαδικασία και βοηθώντας στην διαχείριση της προστασίας την φυσικής κληρονομιάς και της βιοποικιλότητας,

σέβεται την κοινωνικοπολιτική αυθεντικότητα των τοπικών κοινωνιών, τη διατήρηση των παραδοσιακών αξιών και της δομής τους και πρέπει να συμβάλει στην διαπολιτισμική κατανόηση και διαλλακτικότητα,

διασφαλίζει ζωτικές και μακροπρόθεσμες οικονομικές λειτουργίες, παρέχει κοινωνικοοικονομικά οφέλη, συμπεριλαμβάνοντας ένα σταθερό περιβάλλον, απολαβές, κοινωνικές υπηρεσίες και ευκαιρίες στην εκάστοτε κοινωνία, συμβάλλοντας πάντα στην εξάλειψη της φτώχειας.

Οι παραπάνω στόχοι λοιπόν, καταλήγουν σε ορισμένες αρχές του βιώσιμου τουρισμού. Δηλαδή:

- » Μείωση της υπερκατανάλωσης.
- » Διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- » Υποστήριξη τοπικών οικονομιών.
- » Εργασιακές ευκαιρίες.

Συνοψίζοντας εν ολίγοις, ο βιώσιμος τουρισμός για την πλήρη ύπαρξη και άσκησή του καθιστά αναγκαία τη συμμετοχή όχι μόνο των τοπικών κοινωνιών αλλά και των επιχειρήσεων, των θεσμικών οργάνων και της πολιτικής ηγεσίας. Η βιωσιμότητα αποτελεί μία αέναη και διαρκής διαδικασία καθώς απαιτεί καθολική συμμετοχή για έναν κοινό στόχο.

9.2 Διαχείριση προορισμού

Όπως αναφέραμε ήδη, οι βιώσιμοι προορισμοί είναι η βάση για την παροχή του βιώσιμου τουρισμού, δηλαδή να μπορούν να προσφέρουν περιβαλλοντική ποιότητα, σωστές υποδομές, να έχουν οργανωμένες λύσεις σε θέματα διαχείρισης αποβλήτων, καθαρές ακτές, ελεγχόμενες κυκλοφοριακές συνθήκες, τοπικό χαρακτήρα και φυσικά αρμονική διαβίωση τουριστών και κατοίκων. Η αναγνώριση βιώσιμων τουριστικών προορισμών σημαίνει ότι αυτοί διατηρούνται άθικτοι και προστατεύονται τα πολιτιστικά και φυσικά τους αξιοθέατα τις παραδόσεις και την ιστορία χωρίς αυτά να εμπορευματοποιούνται.

Η βιώσιμη ανάπτυξη ενός προορισμού εξαρτάται συνήθως από τοπικές και εθνικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων ενώ οι διοργανωτές οργανωμένων ταξιδιών μπορούν να επηρεάσουν αυτές τις διαδικασίες δίνοντας προτεραιότητα σε πιο βιώσιμα θέρετρα ή επιλέγοντας προορισμούς που τάσσονται υπέρ της υιοθέτησης πιο βιώσιμων πολιτικών. Παράλληλα με όσα έχουν προηγηθεί στο συγκεκριμένο εγχειρίδιο θα συζητήσουμε και θα αναλύσουμε την ορθή και βιώσιμη διαχείριση ενός προορισμού. Βασιζόμενοι στο πλαίσιο των συμφωνιών που έχουν αναπτυχθεί, θα χωρίσουμε ένα προορισμό στα τρία πλαίσια της βιωσιμότητας, σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.

Κοινωνικό πλαίσιο:

ένας πλήρως βιώσιμος προορισμός θέτει ως προτεραιότητα τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που προάγει την ασφάλεια, την ισότητα, την οικονομική ευημερία αλλά και την ισορροπία ανάμεσα σε περιβάλλον και ανθρώπινη παρέμβαση. Πιο συγκεκριμένα, ένας βιώσιμος προορισμός σέβεται και θέτει ως προτεραιότητα τους πολίτες του και προωθεί τη δική τους ευημερία παράλληλα με το περιβάλλον και τους επισκέπτες. Ένας τέτοιος προορισμός δίνει τη δυνατότητα για οικονομικά προνόμια, για μόρφωση, κατάρτιση και εξέλιξη. Παρέχει περίθαλψη και βελτιωμένες μορφές διαβίωσης καθώς και εξαλείφει τις ανισότητες. Ένας βιώσιμος προορισμός σέβεται το περιβάλλον και τους ανθρώπους της χωρίς να καταφεύγει σε φαινόμενα υπερπληθυσμού ή υπερκατανάλωσης.

Οικονομικό πλαίσιο:

ένας βιώσιμος προορισμός προωθεί την δίκαιη εργασία και την οικονομική πρόοδο ενώ μειώνει την κατανάλωση και την υπέρογκη παραγωγή που βλάπτει το περιβάλλον.

Περιβαλλοντικό πλαίσιο:

προτείνεται η προστασία της ζωής στη στεριά όπως δηλώνεται και από τον βιώσιμο στόχο 15 της Ατζέντας των Ηνωμένων Εθνών και της ζωής στη θάλασσα στον βιώσιμο στόχο 14. Πέραν αυτών, ένας προορισμός πρέπει να παρέχει καθαρό νερό και πρόσβαση σε αυτό. Τέλος, ένας σύγχρονος βιώσιμος προορισμός οφείλει να μάχεται και ο ίδιος κατά της κλιματικής αλλαγής, μειώνοντας τα αέρια του θερμοκηπίου και την κατανάλωση άνθρακα με ποικίλους τρόπους όπως για παράδειγμα την μαζική χρήση ποδηλάτων από τους πολίτες.

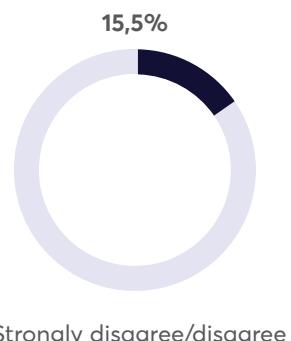
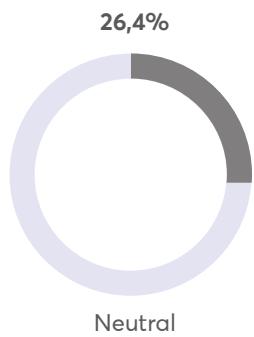
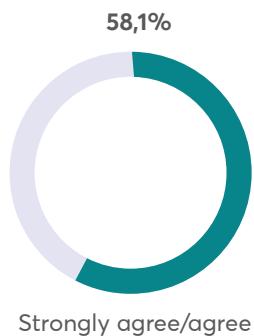
Επιπλέον και πέραν του ευρωπαϊκού πλαισίου, οφείλουμε να αναφέρουμε τον όρο «βιώσιμα θέρετρα». Οι λόγοι για τους οποίους αποδίδεται προτεραιότητα σε «βιώσιμα θέρετρα» θα πρέπει να γίνονται σαφείς από τις διοργανωτές οργανωμένων ταξιδιών προκειμένου η ενημέρωση να είναι η βέλτιστη δυνατή. Προκειμένου να οργανωθεί ένας προορισμός με βιώσιμα χαρακτηριστικά θα πρέπει να ισχύουν τα παρακάτω:

1. Συντονιστής βιώσιμου προορισμού.
2. Απογραφή περιουσιακών στοιχείων προορισμού.
3. Πολιτική ή στρατηγική διαχείρισης προορισμού.
4. Ανταπόκριση στις τουριστικές επιπτώσεις στη φύση.
5. Τοπίο & Σκηνικό.
6. Μείωση στερεών αποβλήτων.
7. Μείωση των εκπομπών των μεταφορών από τα ταξίδια.
8. Μείωση της κατανάλωσης ενέργειας.
9. Απτή πολιτιστική κληρονομιά.
10. Άυλη κληρονομιά.
11. Κοινωνική συμμετοχή στο σχεδιασμό.
12. Υποστήριξη τοπικών επιχειρηματιών.
13. Προώθηση τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών.
14. Υγεία & ασφάλεια.
15. Προώθηση της βιωσιμότητας μεταξύ των επιχειρήσεων.
16. Διαχείριση πίεσης επισκεπτών.
17. Συμπεριφορά επισκεπτών σε ευαίσθητες τοποθεσίες.
18. Διατήρηση της φύσης & παρακολούθηση τουρισμού.
19. Καλή μεταχείριση των ζώων.
20. Θόρυβος.
21. Φωτορύπανση.
22. Επεξεργασία λυμάτων.
23. Διαχωρισμός & ανακύκλωση απορριμμάτων.
24. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.
25. Ανταπόκριση στους κλιματικούς κινδύνους.
26. Διαχείριση τουριστικών επιπτώσεων στον πολιτισμό.
27. Ανθρώπινα δικαιώματα.
28. Ικανοποίηση των κατοίκων.
29. Εκμετάλλευση ιδιοκτησίας.
30. Πρότυπα αειφορίας.

Συνοψίζοντας την ορθή διαχείριση ενός προορισμού, είναι σημαντικό να επισημάνουμε την τάση της εποχής σχετικά με τους βιώσιμους προορισμούς. Σύμφωνα με την έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τουρισμού, τρεις στους πέντε Ευρωπαίους πολίτες είναι πρόθυμοι να κάνουν λιγότερα ταξίδια και να περάσουν περισσότερο χρόνο σε έναν

προορισμό καθώς και το 30% των Ευρωπαίων προτίθεται να πληρώσει παραπάνω για πράσινα πακέτα τουρισμού. Για να γίνει ένας προορισμός βιώσιμος δεν αρκεί μόνο η συμβολή της πολιτείας, η συμβολή των πολιτών είναι επίσης αναγκαία και καθοριστική.

Willingness to take fewer trips and spend more time at a single destination

To what extend do you agree/disagree with the following statement?
"Resulting from the COVID-19 pandemic, I am willing to make fewer trips and spend more time at a single destination."

n: 5,832 | Oct-Nov '20 survey

9.3 Καλές πρακτικές βιώσιμου προορισμού

9.3.1 Providing Companies And Destinations With A Sustainable Development Path - Finland

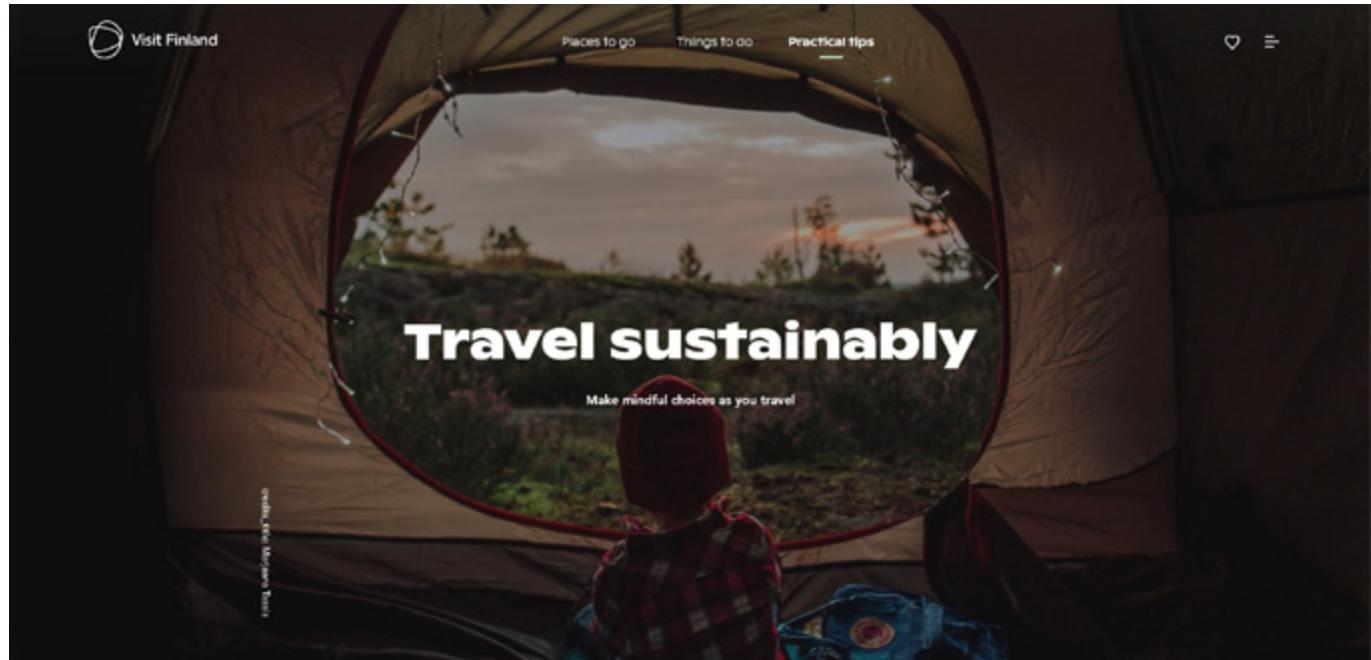
Στόχος: Ο οργανισμός Visit Finland επικεντρώθηκε στην υποστήριξη του Φινλανδικού Τουρισμού, βοηθώντας επιχειρήσεις και προορισμούς να ενσωματώσουν βιώσιμες πρακτικές στην λειτουργία τους.

Πλαίσιο: Σύμφωνα με μία έρευνα του Visit Finland το 2018, σχεδόν το 70% των τουριστικών πρακτόρων Γερμανίας και Ηνωμένου Βασιλείου πίστευαν πως η πώληση ταξιδιωτικών πακέτων στην Φινλανδία θα αυξανόντουσαν αν βελτιωθούν τα βιώσιμα τουριστικά προϊόντα και 83% των Φινλανδικών υπευθύνων θα στήριζε την ιδέα ενός εθνικού βιώσιμου προγράμματος.

Προσέγγιση: Ο οργανισμός Visit Finland, οργανώθηκε για τη δημιουργία ενός εθνικού βιώσιμου τουριστικού προγράμματος βασισμένο στους Βιώσιμους Στόχους Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Δημιουργήθηκε μία νέα έρευνα αξιολόγησης της υπάρχουσας κατάστασης, αναγνωρίζοντας τις ανάγκες των επιχειρήσεων και των προορισμών. Αυτό περιελάβανε δέσμευση, γνώσεις, σχεδιασμό, επικοινωνία, έλεγχο και μετρήσεις. Στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας δημιουργήθηκε το πρόγραμμα Sustainable Travel Finland με όλα τα απαραίτητα εργαλεία.

Η συμμετοχή στο πρόγραμμα είναι δωρεάν για όλες τις επιχειρήσεις και προορισμούς που επιθυμούν την ενσωμάτωση στην αειφορία. Μέσω ηλεκτρονικών εργαλείων εκμάθησης, webinars και workshops σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, κατάφεραν να μετατρέψουν πολλές επιχειρήσεις σε βιώσιμες.

Αποτελέσματα: 12 αυτόνομοι προορισμοί στην Φινλανδία συμμετείχαν στο πιλοτικό πρόγραμμα το 2019. Ενώ είναι ένα νέο πρόγραμμα και ο Covid-19 έχει αποτελέσει εμπόδιο για την εμφάνιση αποτελεσμάτων, η πρόοδος στο πλαίσιο της αειφορίας είναι εμφανής

STEP 1 Commitment	Making a formal decision to develop sustainable tourism, which for destination includes a commitment from both public sector and regional tourism company network Signing national sustainable tourism principles Appointing a coordinator for sustainable tourism
STEP 2 Increasing know-how	Familiarising with the Sustainable Travel Finland e-guide Participating in Visit Finland Academy's Sustainable Travel Finland workshop Making an online-based self-assessment
STEP 3 Sustainable tourism development plan	Drawing up a sustainable tourism development plan with short and long term goals and plan of action
STEP 4 Responsible communication	Communicating the acts towards sustainability transparency to the public
STEP 5 Certification & auditing	Obtaining a regularly audited certificate, accepted under Sustainable Travel Finland label, that supports sustainable development For a destination to become Sustainable Travel Finland - destination, 51% of the tourism companies (including the one with higher turnover) within the destination must have Sustainable Travel Finland label
STEP 6 Verification & Measurability	Verifying that sustainable tourism has been practised for over a year Committing to national sustainable tourism indicators (STIs)
STEP 7 Agreement & Continuous development	Making an agreement with Business Finland / Visit Finland on the use of the Sustainable Travel Finland label Commitment to regularly renewing Sustainable Travel Finland label, including auditing and updated self-assessment, development plan and sustainable tourism indicators

10 ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Στο πλαίσιο της μετατροπής σε αειφόρες επιχειρήσεις, έχουν διαμορφωθεί ορισμένες πιστοποιήσεις, οι οποίες βεβαιώνουν την ύπαρξη κριτηρίων της βιώσιμης ανάπτυξης και διευκολύνουν τον πελάτη να αντιληφθεί τον βιώσιμο χαρακτήρα μιας επιχείρησης.

10.1 Eco Label

Το οικολογικό σήμα της ΕΕ, το οποίο ιδρύθηκε το 1992 και αναγνωρίζεται σε ολόκληρη την Ευρώπη και παγκοσμίως, είναι ένα σήμα περιβαλλοντικής αριστείας που απονέμεται σε προϊόντα και υπηρεσίες που πληρούν υψηλά περιβαλλοντικά πρότυπα καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους: από την εξόρυξη πρώτων υλών έως την παραγωγή, τη διανομή και τη διάθεση. Το οικολογικό σήμα της ΕΕ προωθεί την κυκλική οικονομία ενθαρρύνοντας τους παραγωγούς να παράγουν λιγότερα απόβλητα και CO₂ κατά τη διαδικασία παραγωγής. Τα κριτήρια απονομής του οικολογικού σήματος της ΕΕ ενθαρρύνουν επίσης τις εταιρείες να αναπτύσσουν ανθεκτικά, εύκολα επισκευάσιμα και ανακυκλώσιμα προϊόντα.

10.2 EMAS

Το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της ΕΕ (EMAS) αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και απευθύνεται σε εταιρείες και άλλους οργανισμούς για την αξιολόγηση, την υποβολή εκθέσεων και την αποτελεσματική διαμόρφωση των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων. Το EMAS είναι διαθέσιμο για κάθε οργανισμό που στοχεύει στην βελτίωση των περιβαλλοντικών του επιδόσεων. Καλύπτει όλους τους τομείς της οικονομίας και των υπηρεσιών και εφαρμόζεται παγκοσμίως.

10.3 Travelife

Το Travelife είναι ένα διεθνώς αναγνωρισμένο πρόγραμμα αειφορίας για καταλύματα. Σε πάνω από 50 χώρες, υπάρχουν 1.500 μέλη που χρησιμοποιούν τα εργαλεία και τις πηγές του προγράμματος για την βελτίωση του περιβαλλοντικού, οικονομικού και κοινωνικού αντίκτυπου της επιχείρησής τους.

10.4 Greenkey

Το Green Key είναι ένα οικολογικό σήμα ποιότητας για τουριστικές μονάδες. Οι ενδιαφερόμενοι τουριστικοί επιχειρηματίες οφείλουν να τηρούν ορισμένες απαιτήσεις οικολογικής χροιάς. Σε αντάλλαγμα, αποκτούν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν το σήμα (Green Key) για το marketing της επιχείρησής τους.

10.5 Ο ρόλος του GSTC

Το Global Sustainable Tourism Council (GSTC) διαχειρίζεται τα GSTC Κριτήρια, διεθνή κριτήρια για βιώσιμα ταξίδια και τουρισμό, καθώς και προσφέρει διεθνής διαπίστευση για τους φορείς πιστοποίησης αειφόρου τουρισμού. Το Global Sustainable Tourism Council (GSTC) εδραιώνει και διαχειρίζεται παγκόσμια κριτήρια για τον βιώσιμο τουρισμό, γνωστά και ως GSTC Criteria.

Τα κριτήρια απονομής του οικολογικού σήματος της ΕΕ θα τα βρείτε στον παρακάτω ιστότοπο <https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

Περισσότερα θα βρείτε στον παρακάτω ιστότοπο https://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm

Τα κριτήρια Travelife θα τα βρείτε στο παράρτημα του εγχειριδίου βρίσκονται στον παρακάτω ιστότοπο <https://travelifestaybetter.com/>

Τα κριτήρια είναι διαθέσιμα στον παρακάτω ιστότοπο <https://www.greenkey.gr/>

Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε εδώ <https://www.gstcouncil.org/>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

"Circular Economy Action Plan." Environment, https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_en. Accessed 17 Dec. 2021.

"Farm to Fork Strategy." Food Safety, https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en. Accessed 17 Dec. 2021.

GEORGAKOPOULOS, THODORIS. "The Impact of Climate Change on the Greek Economy - Dianeosis." Dianeosis, <https://www.facebook.com/dianeosisorg/>, 31 Aug. 2017, <https://www.dianeosis.org/en/2017/08/impact-climate-change-greek-economy/>.

"GSTC Destination Criteria | GSTC." GSTC, <https://www.facebook.com/GlobalSustainableTourismCouncil/>, <https://www.gstcouncil.org/gstc-criteria/gstc-destination-criteria/>. Accessed 17 Dec. 2021.

"Sustainable Tourism | Department of Economic and Social Affairs." Home | Sustainable Development, <https://sdgs.un.org/topics/sustainable-tourism>. Accessed 17 Dec. 2021.

TOPOSOPHY Ltd. "Handbook on COVID-19 Recovery Strategies for National Tourism Organisations - ETC Corporate." ETC Corporate, <https://etc-corporate.org/reports/handbook-on-covid-19-recovery-strategies-for-national-tourism-organisations/>. Accessed 17 Dec. 2021.

"Transport-Related CO2 Emissions of the Tourism Sector – Modelling Results | World Tourism Organization." Default Book Series, <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284416660>. Accessed 17 Dec. 2021.

"Κυκλική Οικονομία -" ΥΠΕΝ Αρχική - <https://yopen.gov.gr/perivallon/kykliki-oikonomia/>. Accessed 17 Dec. 2021.

"Μια Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία | Ευρωπαϊκή Επιτροπή." Ευρωπαϊκή Επιτροπή - European Commission, 10AD, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en.

Μυλωνάς Σωτήρης

Συμβουλος Βιώσιμότητας και Εταιρικής Κοινωνικής ευθύνης
Sustainability & CSR Consultant

Ο Σωτήρης Μυλωνάς είναι πολιτικός μηχανικός ΑΠΘ. Έχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στη διοίκηση επιχειρήσεων (MBA) και είναι απόφοιτος του ινστιτούτου ηγεσίας του πανεπιστημίου του Cambridge. Ασχολείται ως σύμβουλος τουριστικός επιχειρήσεων σε θέματα αειφορίας, υγείας και ασφάλειας ενώ έχει παράσχει τις υπηρεσίες του σε περισσότερες από 20 χώρες του πλανήτη. Διαθέτει εμπειρία άνω των 25 ετών.

ΘΕΜΑΤΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

INSETE

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Νομοσχέδιο
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΛΟΥΤΟΦΕΙΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΠΙΑ & ΤΣ
ΕΣΧΗ ΤΥΠΕΔΑ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΠΑΝΩ

ΕΠΑνΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΕΣΠΑ
2014-2020
επίπτωση - αρμόδια - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

«Το παρόν παραδοτέο μπορεί να περιέχει συνδέσμους προς τρίτους δικτυακούς τόπους («Εξωτερικούς Ιστότοπους») τους οποίους δεν ελέγχει το INSETE, εκτός του συστήματος που χρησιμοποιεί ο ιστότοπος του INSETE. Το INSETE δεν υιοθετεί και δεν ευθύνεται για το περιεχόμενο, τις διαφημίσεις, τα προϊόντα, τις υπηρεσίες ή οποιαδήποτε άλλα στοιχεία που βρίσκονται, ή διατίθενται σε, τέτοιους Εξωτερικούς Ιστότοπους. Το ίδιο ισχύει και για τους ιστότοπους που ενδέχεται να περιέχουν συνδέσμους προς τον ιστότοπο INSETE. Οι σύνδεσμοι (σύνδεσμοι) προς ιστότοπους τρίτων δεν αποτελούν συγκατάθεση για το περιεχόμενο τέτοιων ιστότοπων τρίτων. Το INSETE δεν ευθύνεται για τη διαθεσιμότητα αυτών των ιστότοπων ή του περιεχομένου τους.»